

La Comtessa i el Gegant

versió de "La Comtessa de Molins"
adaptada a un grup reduït d'actors

Elenc Santperenc, 1996

Pla de l'obra

<i>Núm</i>	<i>Part</i>	<i>Personatges</i>
1	Entrada-presentació	Romancer
2	Romanç de la bruixa	Romancer
3	Auguri de la bruixa	Carmeta Pelletaire, Pare de la Comtessa
4	Naixement de la Comtessa	Dona de Caramany, Dona de Descatllar, Adelina
5	Romanç de la infantesa de la Comtessa	Romancer
6	Creixement de la Comtessa	Comtessa, Pare de la Comtessa
7	Arribada del francès	Dona de Caramany, Dona de Descatllar, Adelina
8	Romanç del setge de Sant Pere	Romancer
9	Rendició de Sant Pere	Coronel Pierresfort, Comtessa
10	Romanç de la marxa de la Comtessa	Romancer
11	Estades a Barcelona i a París	Dona de Caramany, Dona de Descatllar, Adelina
12	Fugida de París	Tià, Comtessa
13	Romanç d'en Tià	Romancer

14	Inici de bandolerisme	Tià, Comtessa, Perot, Bandoler 1
15	Romanç del Gegant de Sant Pere	Romancer
16	Joventut del Gegant	Dona de Caramany, Dona de Descatllar, Adelina
17	Mort d'en Magí Ganivetaire	Magí, Gegant, Bevedor 1, Bevedor 2
18	Romanç de la fugida del Gegant	Romancer
19	Festa de Ventalló	Adelina
20	Romanç de la plaça de Ventalló	Romancer
21	Coneixença de la Comtessa i el Gegant	Comtessa, Gegant
22	Romanç de la Corranda Reial	Romancer
23	Ball de la Comtessa i el Gegant	Comtessa, Gegant
24	Governador de Girona	Governador, Ventura, Tinent, Infermer 1, Infermer 2
25	Romanç de la Comtessa a Quermançó	Romancer
26	Intent de seducció	Comtessa, Nofre
27	Romanç de la mort d'en Nofre	Romancer
28	Recordant la traïció	Perot, Llanut, Bandoler 1, Bandoler 2

29	Romanç de l'assalt a la masia	Romancer
30	Troballa del nadó	Mestressa, Comtessa
31	Inici de revolta	Bandoler 1, Llanut, Perot, Bandoler 2
32	Comiat del Gegant	Comtessa, Gegant
33	Expulsió de Garriguella	Monja, Mare Abadessa, Arxiprest
34	Romanç del Pastor a Sant Mori	Romancer
35	Llàgrimes a Sant Miquel de Fluvià	Rector, Escolà, Majordona
36	Romanç de les campanes de Garriguella	Romancer
37	Bagasses a Quermançó	Llanut, Dona 1, Dona 2, Dona 3, Bandoler 1, Bandoler 2, Perot
38	Carta de la Comtessa	Comtessa
39	Romanç de la destrucció de Quermançó	Romancer
40	Esperits a Quermançó	Carmeta Pelletaire, Dona de Caramany, Adelina, Dona de Descatllar, Tià, Perot, Governador, Tinent, Nofre, Arxiprest, Mestressa, Dona 1, Dona 2, Dona 3, Bandoler 1, Gegant.
41	Romanç de la moral i el comiat	Romancer i la resta d'actors.

Els actors i actrius que han intervingut en les representacions d'aquesta obra fetes durant l'any 1996, han estat:

Lina Àvila (Monja, Dona 1), **Montserrat Àvila** (Majordona, Dona 2), **Neus Àvila** (Dona de Caramany), **Josep-Maria Barceló** (*Llum i so*), **Montse Bassà** (Dona de Descatllar, Dona 3), **Ramon Dalmau** (Bandoler 1, Bevedor 2, Ventura, Escolà), **Miquel Font** (Tià, Infermer 1, Rector), **Joan Godo** (Bandoler 2, Bevedor 1, Infermer 2), **Càndid Miró** (Romancer, Gegant), **Sílvia Oliva** (Adelina), **Maribel Olmos** (*Vestuari*), **Francesc Plà** (Coronel Pierresfort, *Direcció Escènica*), **Miquel Plà** (Pare de la Comtessa, Magí Ganivetaire, Nofre), **M. Àngels Rocas** (Carmeta Pelletaire), **Dolors Saló** (Mestressa, Mare Abadessa), **Gemma Silvestre** (Comtessa), **David Tabernero** (Tinent, Bandoler), **Jaume Tabernero** (Governador, Llanut), **Salvador Tabernero** (Perot).

Aquesta obra és escrita per **Josep-Càndid Miró i Sellart**, a partir del treball de recerca realitzat per **Josep-Maria Barceló, Càndid Miró, Maribel Olmos, Miquel Plà i Jaume Tabernero**. Amb tot és de destacar la intervenció de tots els actors en la contínua modificació i readaptació del text al muntatge escènic.

1. ENTRADA-PRESENTACIÓ

Apareix el Romancer, cec i amb un pal, al fons de la sala i mentre va recitant (o cantant) el seu romanç va recollint les monedes d'entre el públic, amb el seu capell.¹

Romancer

Distingida concurrència,
vet aquí que ens hem trobat
repartint-nos una herència
que el destí ens ha llegat.

És la dot d'una Comtessa
com un crit desesperat,
com un clam que se'ns adreça
de justícia i llibertat.

Sigui crònica o llegenda,
sigui mite o realitat,
conte humil, faula fatxenda,
admirem-ne el seu relat.

I després que a casa seva
provi a treure'n l'entrellat,
cadascú l'hereu, l'hereva,
d'allò que s'haurà emportat.

Les monedes poden consistir en duros i pessetes aplanats i desfigurats que s'hauran entregat als espectadors a l'entrada. El Romancer puja finalment a l'escenari, guarda les monedes en una bossa mentre les compta d'oïda. Fa cara de sospitar, posa la mà a la bossa i extreu una moneda que, en posar-se-la a la boca descobreix que és falsa. L'ensuma i tot seguit ensuma la sala. Després "mira" (potser apartant-se les ulleres) cap a una zona concreta de la sala com si sabés qui l'hi ha donat la moneda falsa. Mou el cap reprovativament. La il·luminació de l'escenari indica que comença l'espectacle pròpiament dit. També canvia el to del Romancer, ara més narratiu.

---

1 En les representacions teatrals dutes a terme per l'Elenc Santperenc durant l'any 1996, el paper de Romancer era compartit amb el de Gegant, en el benentès que era el propi Gegant que se suposa que n'havia fet els versos i, mentre els recitava, recordava els fets. En aquest sentit el Romancer ha estat totalment diferent del previst ja que no es representa cec ni demana diners ni el porró a ningú, i manté en tota l'obra el posat solemne i encisat per la Comtessa que li correspon.

2. ROMANÇ DE LA BRUIXA

Romancer

Dos-cents anys fa que a Terrades
de Sant Pere hi va arribar
un humil i tosc carruatge
per la bruixa demanant.

La Carmeta Pelletaire, *(Ella apareix en un costat.)*
tan famosa a l'Empordà,
curadora de febrades
i eminència en l'embaràs.

*S'encèn el ciclorama, tènuement. Es veu una llar de foc fumejant darrera,
simulada. Dues ombres discuteixen al davant. Hi ha una taula amb un pot
d'ossos, al costat.*

3. AUGURI DE LA BRUIXA

Carmeta Pelletaire

¿D'on veniu? ¿Com heu gosat venir així posant en perill la vida de la vostra dona?

Pare de la Comtessa

De Sant Pere venim. Certament és lluny de Terrades però ens han assegurat que vós,
bona dona, podríeu ajudar-la. Està embarassada. Si la trobeu tan extenuada és dels
dies que fa que no para de patir. Carmeta, si us plau...

Carmeta Pelletaire

Puc ajudar-la i puc no ajudar-la. Tal vegada us puc ajudar en allò que no voleu.

Pare de la Comtessa

(Una mica atònit però sense fer-ne gaire cas.) Fa molts de dies que no dorm i
perboca tot el que menja. Tenim por per la criatura.

Carmeta Pelletaire

És el primer.

Pare de la Comtessa

Sí, sí, és el primer. Serà el primer si... neix viu.

Carmeta Pelletaire

No us amoïneu que neixerà... viva. ¡És viva i ben viva!

Pare de la Comtessa

¿Viva? ¿Que voleu dir que... és una noia? (*Sorprès i visiblement decebut.*) ¿Una noia! Però si no en tenim cap més. ¿Necessitem un hereu! Tant de temps esperant una criatura i ara... ens surt cugula. ¿N'esteu segura? ¿Quin futur ens espera amb una filla?

Carmeta Pelletaire

¡Futur! ¡Bons temps són aquests per parlar de futur! ¿Voleu saber el futur? ¿De debò voleu saber-lo? (*La dona agafa un pot amb ossos, en tria uns quants i els llança sobre la taula. Els observa molt interessada. Se la veu astorada.*)

Pare de la Comtessa

(*Disgustat.*) No hi perdeu pas el temps amb aquestes bajanades.

Carmeta Pelletaire

És estrany. Sembla que els ossos no vulguin acabar de mostrar tot el que saben.

Pare de la Comtessa

No us hi escarrasseu, bona dona, que no us el pagarem pas aquest joc d'endevinalles. No ens deixarem entabanar amb falòrnies i supersticions. Vull que cureu la meva dona dels seus mals. A ella i a la criatura..., bé, ara la criatura...

Carmeta Pelletaire

Hi ha molta por i molta glòria en el camí de la vostra filla. Un camí que molt pocs poden recórrer.

Pare de la Comtessa

¡Ni la por ni la glòria no ens donaran de menjar, ni ens faran la feina que tenim per fer! Ja en tinc ben bé prou. Si la meva dona es troba millor, tornem a la tartana i cap a casa. Tant d'anar amb compte, ¡i total és una noia!

Carmeta Pelletaire

(*Encara mirant-se els ossos.*) Serà una noia, però tan gran el seu destí que molts reis la voldrien per filla.

Pare de la Comtessa

Bé prou que els la hi regalo... al primer rei que me la demani...

Carmeta Pelletaire

Mai no havia vist un futur semblant. ¡Mai la dissort i la glòria no havien anat tant de la mà!

Pare de la Comtessa

Com que la meua dona ja es troba millor tornarem a Sant Pere. (*Comença a sortir d'escena, mentre la bruixa segueix estudiant els ossos.*) ¡Tant de camí, tant de patir, i és una noia!

El ciclorama s'apaga. A l'altra banda de l'escena, s'il·luminen tres dones assegudes en sengles cadires. Contemplen un bressol on aparenta haver-hi un nadó. Dues d'elles parlen sense parar, fins i tot trepitjant-se. La tercera intenta d'intervenir, però és contínuament interceptada. Es pot deduir que la consideren de classe inferior per la manera de tractar-la. Mengen brunyols.

4. NAIXEMENT DE LA COMTESSA**Dona de Caramany**

Ja pots anar fent feina, Mariàngela, que nosaltres et cuidarem la criatura.

Dona de Descatllar

És maca, ¿oi?

Dona de Caramany

¿Què ha de ser maca? Si té el mateix nas que el seu pare.

Dona de Descatllar

¿I aquesta mirada? ¿No us sembla que ens mira com si ens entengués?

Adelina

A mi em sembla que...

Dona de Caramany

¡Ca, dona! Les criatures ja ho fan això. (*Afluixant un xic la veu.*) No pot ser gaire intel·ligent. Si ho fos hauria anat a parar a una família més rica ¿no trobeu? Hi, hi, hi.

Dona de Descatllar

La Mariàngela ve de família de comtes. Molta gent li diu Comtessa. Potser a la petita també li ho diran.

Dona de Caramany

¡Ja li poden anar dient! Potser sí que vénen de família... però de lluny. Mira la Mariàngela amb qui s'ha hagut de casar. Han acabat ¡fent de masovers! De jove va anar al convent de Garriguella, com tu i com jo. Però ja veus. A Sant Pere, no és per presumir, només hi ha dues famílies que destaquin per la seva posició. Som els

Caramany i els Descatllar. (*Mira l'altra dona que de tant en tant intenta intervenir sense aconseguir-ho.*) I alguna altra família notable, és clar, però... Ella (*Referint-se a la mestressa de la casa.*) també prové de bona nissaga. Però no ha tingut sort. No ha tingut sort amb el marit. No pas com jo, o com tu. Ni tampoc amb els fills. Anys esperant-ne un i els surt una noia. (*Baixa la veu i mira d'esquitllentes al seu voltant.*) I no crec pas que en puguin tenir més.

Adelina

Tampoc no n'hi ha per...

Dona de Descatllar

Sí, ja és mala sort. (*Fixant-se en la criatura; potser bressant-la.*) I a més és pèl-roja.

Dona de Caramany

¡El cabell del dimoni! I fins i tot aquesta mirada que deies. ¿No us fa la sensació... com si el diable...? ¡Verge Santa! (*Se senyen totes tres.*) Però no parlem tan fort que ens sentirà. (*Parlant fort perquè la sentin lluny.*) ¿Què tens molta feina, Mariàngela? Fes, fes, que nosaltres t'ajudem cuidant la nena. ¡Que n'és de maca! (*Escapant-se-li el riure.*)

Dona de Descatllar

¿I com es diu?

Dona de Caramany

Teresa. ¡Ja veus quin nom per a una criatura!

Adelina

Per cert, no...

Dona de Descatllar

Doncs, trobo que és un nom bonic. (*Menja un brunyol.*) ¡T'han quedat molt bons aquests brunyols!

Dona de Caramany

(*Menjant-ne un altre.*) Això sí, ¿veus?

5. ROMANÇ DE LA INFANTESA DE LA COMTESSA

Romancer

Al carrer de Cavallers
hi vivia na Teresa,
la comtessa de Molins

envoltada de respecte.
Joveneta tant com és
refinada i de bon veure
sempre corre pels sembrats
cavalcant l'euga més ferma.
Mai no juga pels carrers
ni festeja quan és festa,
si fa fred o bé calor
ella va per feina sempre.
Quan convé fa de pagès,
quan convé fa de mestressa,
de pastor, de segador,
de marxant i de cuinera.
No coneix cap altra por
que la por que no confessa.
No coneix cap altra llei
que no fer sempre la seva.
El seu pare, envellit,
pesca al rall mentre l'espera.

6. CREIXEMENT DE LA COMTESSA

S'encèn el ciclorama, mentre encara parla el Romancer. Representa un capvespre prop del riu. L'ambientació es pot aconseguir amb mates d'herbes i potser la silueta d'un tamariu. Al davant es veu el pare de la Comtessa és pescant amb un rall quan ella arriba.

Comtessa

¿Com anem, pare? ¿Soparem llobarro avui?

Pare

Ens haurem de conformar amb llissa, noia. ¡Que n'és de bona si no hi ha res millor! Sembla que hakis bregat de valent, avui. Si no et conegués diria que estàs cansada.

Comtessa

Molta terra i pocs guanys, pare. Ser masover no és pas gaire negoci. El senyor vol les closes netes i el bestiar a punt, i tota la feina és per a nosaltres. ¡Qui els ha parit, els senyors!

Pare

¡Què hi vols fer! Sempre ha estat així. I sempre ho serà.

Comtessa

Sempre és massa temps, pare. Arribarà un dia en què els rics repartiran, bé de grat o per força.

Pare

No les hauries de dir, aquestes coses. T'acabaran per fer mal al cor, ja que les coses no canviaran pas, Teresa. I si canvien no ho veuran pas els meus ulls. Ja sóc vell. ¿Saps, filla? Quan vaig saber que series noia, abans de tu néixer, vaig tenir un gran disgust. Mai no m'hagués pogut pensar que series el puntal de casa.

Comtessa

Casa l'aguantem entre tots, pare.

Pare

Jo ja no apuntalaré gaire més, filla. I em sap greu deixar-te sola. La teva mare és gran també. Ara per ara la que porta les terres ets tu. Sort en tenim. Però... He d'advertir-te d'una cosa. El baró m'ha fet saber que vol fer una festa per la primavera, i que t'hi vol convidar.

Comtessa

¿Una festa? No estic pas per festes. I menys amb un galàpet fastigós com l'amo.

Pare

Vés amb compte, Teresa, amb el que dius i amb el que fas. Ja saps com és el baró. No has de treure'l de polleguera. Mentre jo visqui no gosarà res, però quan jo no hi sigui has d'anar alerta amb aquests vells presumptuosos. Saben que poden manar, fins allò en què no els és lícit. No series pas la primera que...

Comtessa

Potser la primera no, però sí l'última...

Pare

No subestimis el seu poder. Estan acostumats a fer tot el que els plau. Si s'encapritxés...

Comtessa

Se'n guardarà com d'escaldar-se, us ho ben juro. No cal que hi patiu. I ara deixeu el rall, pare, que tornem a casa.

Pare

Llissa per sopar... No es pot dir que farem festa major...

Comtessa

El que sí que fa festa major cada dia i sense doblegar l'espina és aquest que tant defenseu, pare.

S'aixequen i comencen a marxar. Ell ja és vell i la Comtessa l'ajuda. La conversa es perd mentre se'n van i s'apaga el ciclorama.

Pare

No el defenso, Teresa. Et defenso a tu de posar-te en embolics. No et podem donar la vida que et mereixeries però no volem que et sigui pitjor del que cal.

Es tornen a veure les tres dones assegudes a les seves cadires i menjant ametllons torrats. Tenen un got de vi ranci entre els dits i, de tant en tant, hi fan xarrupada. La dona de Descatllar sembla posar-hi més afició que l'esticament necessària. Totes tres porten un mocador de cap negre i un rosari entre els dits.

7. ARRIBADA DEL FRANCÈS

Dona de Caramany

¡Ja ho veus, Mariàngela, així és la vida!

Dona de Descatllar

¡Sí, noia, quan se'm va morir la meva sogra també em va quedar un desc... una tristor, vull dir. Potser vaig plorar tota una...

Dona de Caramany

Au, calla, que quan se't va morir la sogra, en pau descansi, feies una cara de goig que, no hauria de dir-t'ho, però tot el poble n'anava ple.

Adelina

Sí, de vegades...

Dona de Descatllar

Ai, doncs ben afectada que estava. Però no comparem. Una sogra, tot i que molt estimada, és una sogra. En canvi, que se't mori el marit... ¡Pobra Mariàngela! Vídua a aquesta edat.

Dona de Caramany

Oh, i és en aquesta edat que les dones quedem vídues. *(Més flux.)* Ho dius com si la Mariàngela, fos una dona jove. *(Més fort.)* ¡Vull dir que un dia d'aquests també ens pot tocar a nosaltres, i ens podem trobar com tu, Mariàngela!

Dona de Descatllar

Ai, calla, no cridis al mal temps. Els nostres marits tenen bona salut, a Déu gràcies.

Adelina

El meu, per cert...

Dona de Caramany

Però si enviudéssim no quedaríem tan malemparades com ella (*Referint-se a la Mariàngela.*) Acaba d'enterrar el seu home i ja la veus: treballant a la cuina. És clar amb aquesta filla que té.

Dona de Descatllar

¡I sort d'ella!

Dona de Caramany

¿Sort, dius? Sí que és treballadora, però sembla un xicotot. ¡Amb aquest orgull i amb aquestes idees que pregona!

Dona de Descatllar

Una mica decidida, sí que ho és...

Adelina

L'altre dia...

Dona de Caramany

¡Una mica massa, diria jo! Si diu el mateix que aquests francesos que van matar el seu propi rei...

Dona de Descatllar

Sí, però ara en tenen un altre; un que és diu Napoleó.

Dona de Caramany

No n'és pas de rei. No pot ser rei si no és fill de rei. Fa de rei, però... Si diuen que fins i tot té segrestat al nostre, en... ¿com es diu? El fill del rei Carlos Cuarto, en pau descansi.

Dona de Descatllar

En Fernando. Sí, diuen que és a París, i que per això hi ha francesos entrant per la frontera. Però diuen que van a Portugal, que no els hem de considerar enemics.

Adelina

En Godoy els ha...

Dona de Caramany

No sé, d'un exèrcit capaç de matar el seu propi rei no cal esperar-ne res de bo. Sort que si arribés el cas, amb Sant Pere no hi podrien res.

Dona de Descatllar

Clar, com que tenim muralla.

Dona de Caramany

¡I polvorins! No és per res, però el polvorí dels Caramany és dels més importants de la comarca. ¡Pobres dels francesos si gosen atacar-nos!

Dona de Descatllar

¡Au, calla! (*Una mica espantada.*) No diguis ximpleries que espantaràs la Mariàngela si ens sent. I trobant-se com es troba.

Adelina

Doncs em sembla...

Dona de Caramany

Ai, sí, pobra. Hem vingut a animar-la. (*Fort, perquè la senti.*) ¡Mariàngela, no sé com t'ho fas, però aquests ametllons torrats et queden potser tan bons com els de casa! I això que els faig jo mateixa, que no ho deixo pas fer a les minyones que tinc a la cuina. ¡S'han de saber torrar al punt!

Dona de Descatllar

I aquest vi ranci, que me'n prendria... (*Calla perquè les altres se la miren força malament, mentre es fa fosc el seu racó.*)

8. ROMANÇ DEL SETGE DE SANT PERE

Romancer

Ja passaven vuit anys justos
més ençà del mil vuit-cents.
Fou un any d'escaramusses,
fou l'inici dels mals temps.

Puix vingueren els francesos
amb posat conqueridor,
travessaven la frontera
com qui és amo i senyor.

Ara un poble, ara l'altre,

tots s'anaren sotmetent
només un amb les muralles
resistia heroicament.

¿Un sol poble, a la comarca,
rebelant-se a l'invasor?
Decidiren posar setge
a Sant Pere Pescador.

Assetjaren, doncs, la vila
amb canons i mil soldats.
La guardaven ses muralles
i tot d'homes ben armats.

La Comtessa, ara òrfena,
auxiliava els malferits,
carregava els arcabussos,
animava els defallits.

Sempre alerta, sempre viva,
com si no veiés venir,
de Sant Pere, dia a dia,
l'imminent fatal destí.

El francès s'impacientava
esperant la rendició,
i a la fi va decidir-se
a ordenar la destrucció.

Ja s'amaguen a l'església
dones, vells, ferits i nens,
mentre fugen per un túnel
els darrers supervivents
que salvar volen la vida,
que la vila, no ho pot ser.
Pierresfort entra a la plaça (*Apareix el Coronel, tibat, a escena.*)
i escridassa els santperencs.

9. RENDICIÓ DE SANT PERE

Coronel

¡Santperencs! ¡La vostra vila és presa! Però no volem pas enderrocar l'església.

Preferim la vostra rendició. ¡Exigeixo parlamentar amb la màxima autoritat de la vila!

S'obre la porta figurada del ciclorama. Apareix amb gran solemnitat la Comtessa de Molins. La porta torna a tancar-se.

Comtessa

¡Sóc jo amb qui heu de parlar!

Coronel

Però, ¿com? ¿On són els homes d'aquest poble? ¿Tenen por que els traeixi? ¿Tan poc noble em consideren que m'envien una noia?

Comtessa

No sóc noia, que sóc dama. Comtessa, en fina llei.

Coronel

Si és així, senyora, exigeixo la rendició incondicional de la vila de Sant Pere Pescador.

Comtessa

¿Què serà de la vila?

Coronel

Serà incendiada com és costum per haver-se negat a col·laborar amb l'exèrcit imperial.

Comtessa

¿I quina glòria els quedarà, a vós i al rei de França, de cremar la nostra vila? ¿On es refugiaran els supervivents? Si finalment heu de destruir la vila no serà pas amb el nostre consentiment. Haureu de fer-ho sobre el cadàver de tots els santperencs.

Coronel

¿Voleu salvar els edificis que resten dempeus? ¡Concedit! ¡Obriu les portes de l'església!

Comtessa

¡No pas tan de pressa! Tindreu l'honor d'haver conquerit aquesta plaça però respectareu la vida dels que hi queden.

Coronel

Jamai els francesos perdonaran la vida dels homes que han combatut la gran França.

Comtessa

¿I les dones i els menuts?

Coronel

França no matarà pas ni dones ni infants. Els altres...

Comtessa

¿I els vells? ¿I els ferits? ¿Quin honor trobareu en afusellar-los? ¿És aquesta la vostra grandesa imperial?

Coronel

(Pausa.) Davant vostra gentil insistència, prometo deixar en vida a ferits i lisiats que siguin de consideració. També respectaré els majors de seixanta anys. Però no em demaneu altra cosa. Sapiguen del cert que tots els combatents seran afusellats avui mateix a la plaça major del poble, que a partir d'avui es dirà Plaça Bonaparte. ¿Accepteu aquestes condicions... o dono ordres de començar el bombardeig de l'església?

Comtessa

Coronel Pierresfort: l'església i els homes no ferits menors de seixanta anys són vostres. ¡Obriu les portes!

Coronel

¡Capità! Vull el vostre recompte. ¡Immediatament!

Torna a obrir-se la porta figurada del ciclorama. Hi ha un silenci considerable. El Coronel i la Comtessa s'aguanten la mirada. Se sentirà la veu d'un Capità en off.

Capità francès

(Veu en off.) Mon Coronel: hem trobat quaranta-sis dones, trenta-vuit infants, vint-i-tres homes malferits, disset vells...

Coronel

¿I combatents?

Capità francès

(Veu en off.)... ¡No n'hi ha pas ni un, mon Coronel!

Coronel

¿Com...? *(Escena de ràbia continguda del Coronel davant del somris triomfal de la Comtessa.)* Vós, m'haveu enganyat.

Comtessa

No ha estat engany, sinó legítima defensa, senyor. Vós heu promès de passar per les armes als combatents menors de seixanta anys. L'únic sóc jo. En cas contrari no us hauria retut la plaça. Si voleu tenir satisfacció del nostre pacte, afuselleu-me tot seguit.

El Coronel es mou amb gran neguit sense poder dissimular la seva ira. Després s'encalma i fins i tot somriu, sense deixar de mirar la Comtessa que li aguanta la mirada, altiva.

Coronel

¡Capità! Feu formar totes les tropes. La nostra feina aquí és acabada. *(El Coronel s'acosta a la Comtessa, besant-li la mà.)* Mai, senyora i noble dama, havia tingut oponent tan poderós i fascinant. Us asseguro que de la meua boca tots sabran com en sou, de valenta i bon soldat.

Se'n va el Coronel. S'apaguen el ciclorama i el llum de la Comtessa, a poc a poc. S'il·lumina l'altre costat, on hi ha les tres dones en les seves cadires.

10. ROMANÇ DE LA MARXA DE LA COMTESSA

Romancer

El francès ha pres la vila
(i) tot seguit l'ha abandonat
freturós per altres fites,
ocupat en mil combats.
I Sant Pere, destruïda,
la Comtessa veu marxar
mentre altra gent hi arriba,
fugitiu i condemnats.
¡Mai, Sant Pere, t'hagués vista
en tan lamentable estat!

11. ESTADES DE LA COMTESSA A BARCELONA I A PARÍS

Dona de Caramany

¡Si en feia de dies que no ens podíem trobar! ¿Recordeu quan anàvem a ca la Mariàngela?

Dona de Descatllar

Ai, sí, pobreta. Ara la seva casa és ben abandonada. A saver els perdularis que s'hi amaguen.

Dona de Caramany

¡Com a tantes altres del poble! El meu home diu que Sant Pere no se'n referà mai. Les cases destruïdes, els cortals abandonats...

Adelina

Sempre hi ha...

Dona de Descatllar

El meu marit diu que farà una sopa un cop a la setmana perquè els pobres puguin menjar calent i de franc. En dirà La Sopa dels Descatllar.

Dona de Caramany

¿Ah, sí? Doncs el meu marit vol construir el Forn de la Vila. Tothom que ho necessiti el podrà fer servir. Nosaltres pagarem el forner i la llenya.

Adelina

Això és molt...

Dona de Caramany

Així i tot no sé com farem fora tota la gentussa que s'ha instal·lat pel poble.

Dona de Descatllar

Fa por anar pel carrer. Amb tot de tavernes plenes de borratxos i facinerosos que et miren com si volguessin... ¡Ai, ja m'enteneu!

Dona de Caramany

El meu home diu que tota la culpa és de la Comtessa. ¡Mireu l'heroïna! deia tothom. I ara mireu la vila destruïda, i ella tan tranquil·la i ben lluny. *(Com si recordés de cop, dirigint-se a la dona de Descatllar.)* ¿Ja saps que diuen que ara és a París?

Dona de Descatllar

¿La Comtessa? Però si era casada i afillada a Barcelona.

Adelina

I diuen que és...

Dona de Caramany

Fins fa poc. ¿Sabies que es barallava contínuament amb el seu home?

Dona de Descatllar

¡I tant! Però això no és pas res tan extraordinari.

Dona de Caramany

Sí, però es veu que en una baralla ha caigut la criatura al terra i...

Dona de Descatllar

¿I...?

Dona de Caramany

I ha mort, la criatura.

Dona de Descatllar

¡Mort! ¿I ella què ha fet?

Adelina

No em puc creure que...

Dona de Caramany

¡Imagina-t'ho! Ha tret la seva famosa daga, aquella que la Mariàngela deia que li havia donat el rei... vés a saber quin, perquè... Doncs, com et deia, ha agafat la daga i ha mort el seu marit i la seva cunyada. (*Les altres dues s'escandalitzen.*)

Dona de Descatllar

¿I ara és a París, dius? ¿Com hi ha anat?

Dona de Caramany

Sí, ha fugit amb l'ajut del nebot d'una criada, que es veu que és mig contrabandista. Ja veus, perquè et fiis de les minyones.

Dona de Descatllar

¿Contrabandista la criada?

Dona de Caramany

¡El nebot, contrabandista! ¡Contrabandista i bandoler!

Dona de Descatllar

¡Com tots aquests que ara viuen a Sant Pere, vaja!

Adelina

També hi ha gent que...

Dona de Caramany

¡Justament! Després d'un crim terrible, agafa els diners que pot i cap a París, amb un noi jove. ¿Es pot viure més en pecat?

Dona de Descatllar

Ai, sí, quina envej... quin horror, vull dir. ¿I què hi fa a París?

Dona de Caramany

M'han dit que amb els diners que va agafar del seu home ha obert una casa de joc, una catedral del vici. (*Girant-se cap a l'altra dona.*) Explicar-vos aquesta història m'ha obert la gana. ¿Que no tindries... no sé, una mica de llonganissa, Adelina? ¿Que no fas mai coca de sucre, tu? (*Pausa.*) ¿Que no sabeu quines postres he fet avui? ¡Torrades de Santa Teresa! ¡Pobra santa! Si sabés a qui li ha anat a parar el seu nom... (*Les altres riuen. Es va apagant el llum.*) Així, ¿a què ens convides, Adelina?

S'il·lumina el ciclorama. Representa una cambra. La Comtessa està asseguda i vestida com a punt per sortir de viatge. Es nota, per exemple, amb una maleta plena o amb un barret francès que és a punt de posar-se.

12. FUGIDA DE PARÍS

Tià

Altra vegada ens tornem a veure, Comtessa. Sembla que els nostres destins vagin plegats. (*S'hi acosta amb mitja rialla, per besar-la, però ella el defuig, aixecant-se.*)

Comtessa

El teu destí va plegat de tot aquell a qui pots escurar, pel que sembla. La teva presència sempre és símptoma de dissort.

Tià

Mai tant. Us vaig ajudar a fugir de Barcelona. Ara que ja no es recorden de vós allà us he d'ajudar a fugir de París. I aquesta vegada potser no sereu tan generosa en el pagament, pel que m'han dit.

Comtessa

T'han informat bé, fins a cert punt. Aquests maleïts gendarmes m'han incautat el local amb tot el que hi ha a dintre, fins després del judici. I, com deus imaginar-te, no m'interessen els judicis. Tot queda allà dins, doncs, per plaer i gaubança de gendarmes i jutges. Però no t'amoïnis; sempre tinc un raconet per a les emergències. Un bon raconet.

Tià

Els meus informadors m'han assegurat que era el casino clandestí de més mala nota de tot París.

Comtessa

Tots els casinos de París són si fa no fa. Tots són igual de clandestins, i tots tenen la mateixa mala nota. Aquest no és el problema. El problema és la competència mesquina. Pura traïdoria. El que no podien suportar era una dona menjant-se part del pastís. Així agafin un bon mal de ventre amb el seu tall.

Tià

I ara us volen fer anar a judici.

Comtessa

Això volen però no m'hi duran pas. Tu m'hi ajudaràs. Em vas parlar dels teus amics contrabandistes de Perpinyà. Sortirem de la ciutat aquesta mateixa nit i abans no se n'adonin ja serem a terres catalanes.

Tià

¿No hauríem de discutir el preu?

Comtessa

No cal. Ja t'he dit que tinc un bon racó.

Tià

No em referia a diners, Comtessa. No sé si recordeu el viatge d'anada a París, des de Barcelona. Em vau defugir més del que us calia, tenint en compte que tard o d'hora m'havíeu de tornar a necessitar, com finalment ha succeït. No sé si m'explico...

Comtessa

T'expliques força bé, Tià. I confio explicar-me tan bé com tu quan et dic que... ¡Que no! Em vas ajudar i t'ho vaig agrair, prou generosament. Ara em tornaràs a ajudar i el meu agraïment tornarà a ser en efectiu. Però no hi busquis res més. Podem fer bons negocis, Tià, amb els teus amics contrabandistes. Pensa-ho bé. Aquí m'han tancat un local perquè m'he buscat molts enemics, però també hi he fet bones coneixences; tinc informació que es pot aprofitar. Tu porta'm a Perpinyà i pel camí parlarem de negocis. Però de negocis i prou. No t'hi capfiquis en res més si vols que les nostres relacions continuïn essent amistoses, i beneficioses...

Tià

No entenc perquè us entesteu en... Està bé. He vist a l'entrada que ho teniu tot a punt. Com a mínim aquest cop no deixem darrera dos cadàvers... vull dir tres.

Comtessa

Fas molt malament, Tià, de recordar-me el meu fill.

Tià

Ho sento, Comtessa. Ho he dit sense pensar, però no en parlem més. Voleu anar a Perpinyà i aquesta és la meva missió. A fora ens espera un carruatge que ja coneixeu. El mateix ens farà arribar discretament i sense cridar l'atenció allà on vulgueu anar, que jo us hi portaré. Ja sabeu que per a mi és un plaer d'acompanyar-vos. *(Ella passa i el Tià se la mira amb desig, se la menja amb els ulls, mentre el llum es va fonent.. Ella es treu ràpidament el barret i l'abric, si en du i, juntament amb en Tià, es dirigeix a l'altra banda, on hi ha tot de bandolers feliços després de donar un bon cop. S'afegeixen a la gresca. Mentre fan això, el Romancer recita els seus versos i el llum s'encèn al costat dels bandolers.)*

13. ROMANÇ D'EN TIÀ

Romancer

En Tià n'és cap de colla
d'un bon grup de bandolers
que travessen la frontera
malfaent a tort i a dret.
Pot convèncer la Comtessa
que s'hi quedi a prova un temps
fins que ben aviat demostra
ser més hàbil que cap d'ells.
Perspicax contrabandista,
bandolera excel·lent.
Ara són en son refugi
celebrant l'èxit darrer.

14. INICI DEL BANDOLERISME

Tià

¡Li hauríeu d'haver vist la cara! Ni d'aquí cent anys no s'ho haurà acabat de creure! *(Imita els dos personatges.)* "Senyora, podeu demanar-me el que vulgueu, que sóc al vostre servei". I ella que li diu: "Doncs, doneu-me la bossa que teniu amagada que sé que sou recaptador d'impostos del nostre molt estimat rei tirà." I nosaltres, que l'havíem deixat passar amb només l'anell de casat i una bosseta de xavalla! "Senyora, ¿vós també sou d'aquesta colla de lladres, una vulgar bandida?" "Comtessa sóc i reclamo per als meus el que el rei vol malgastar amb els seus. Doneu-me vós el cofre, si sou tan galant o l'hauré de prendre malgrat vostre" Ha, ha, ha. I l'home que encara no s'ho acabava de creure. "¿I com heu sabut que jo era...?" I ella que se li acarà i li aboca: "¿Un recaptador d'impostos, un sicari reial...? ¿De debò penseu que això es pot dissimular?". Ha, ha, ha. Us asseguro que suava a raig fet, la seva suor m'ha ben rovellat el ganivet quan li he tallat el coll...

Comtessa

¿Quina necessitat hi havia de tallar-li'l?

Tià

¿Necessitat? ¡Un luxe és un luxe! Escapçar un cap sempre és un plaer.

Comtessa

A partir d'ara, Tià, el plaer us el reserveu per després. ¿Volem ser bandolers o simples assassins?

Tià

Vaja, Comtessa. Reconec que us n'heu sortit força bé del cop d'avui, però ¿no trobeu que voleu manar massa per un simple robatori? ¿Qui us ha triat per capitana?

Comtessa

¿Quina és la meva part?

Tià

La que jo decideixi, Comtessa.

Comtessa

Doncs, decideix-te de pressa que me'n vaig.

Perot

¿Marxeu?

Comtessa

Sí, i qui vulgui seguir-me pot fer-ho, però que sàpiga dues coses: els guanys es repartiran entre tots, i s'ha acabat el tallar colls per no-res. Matar no és cap divertiment.

Tià

¿Què els proposes, Comtessa? ¿Fer una altra colla? ¿I qui us comandarà?

Comtessa

¡Jo mateixa!

Tià

Ha, ha, ha... ¿Us imagineu? ¿Una dona cap de colla? Ha, ha, ha...

Perot

Comtessa. M'és igual capità que capitana, i els vostres tractes em semblen bé. Podeu comptar amb mi.

Tià

¿Ho heu sentit? Ha, ha, ha... Ja en té un. Capitana d'un sol bandoler, ha, ha, ha. Ja te'n pots anar, Perot. Mai no has estat massa valent. Passarem perfectament sense tu i sense "la teva Capitana", ha, ha, ha. ¿Oi, que sí, nois?

Bandoler 1

¿Podreu passar sense mi, també? Em sembla que també me n'hi vaig. Si em poguessiu donar la meva part...

Tià

¿Un altre? Vaja, vaja. ¿Que potser hi ha algú més...? (*La majoria s'aixeca, de mica en mica, donant a entendre que prefereix la Comtessa.*) Vaja, si això més aviat sembla un motí.

Perot

No veig perquè hem de fer dues colles. ¡Llamps i trons! Podríem fer la Comtessa capitana i...

Tià

¿I... què? ¿Comandats per una dona? ¿Que us heu begut l'enteniment? ¿Què diran les altres colles de nosaltres? "La colla dels efeminants, dels donetes, dels faldilletes, dels servidors d'una damisel·la...?"

Bandoler 1

No t'hi cansis, Tià: en Perot té raó. Si no t'agrada ves-te'n tu.

Tià

¡Ni que m'ho haguessin jurat pels meus difunts! No seré jo qui es quedi aquí amb aquest panorama. Mira per on, sóc jo que pren la seva part i fuig cap a una altra banda. Ja us repartireu el que queda "equitativament". Ha, ha, ha. Us aviso, però. Faré una altra colla, hi podeu pujar de peus, i no m'agradaria coincidir amb vosaltres en cap batuda. No m'agradaria. (*Pausa.*) O potser sí que m'agradaria: podria ser una guerra, i ja sabeu que no tinc el vici de perdonar.

Comtessa

No t'amoïnis, Tià. Pots fer servir aquesta cova i aquests camins per a la teva colla. Nosaltres anirem més avall. Conec un lloc a tocar de l'Empordanet que servirà als nostres fins. Ens hi traslladarem demà mateix. Pel que fa a la teva guerra, no

m'interessa gens. Demà deixarem de fer-te nosa per sempre, a no ser que siguis tu qui vingui a nosaltres a buscar brega. Aleshores potser serà el meu ganivet que en surti rovellat. *(En Tià fa un gest de desemveinar però tots els lladres s'aixequen i posen mà a llur ganivet. En Tià se'ls mira i no acaba de treure l'arma. Va cap al cofre del cobrador d'impostos i en pren una bossa. S'ho repensa i, mirant tothom, n'agafa una altra.)* Aprofita't, Tià. És el teu últim repartiment amb nosaltres. Vés a saber quan tornaràs a tenir al teu abast un cofre tan generós.

Ell, rabiüt, llança les dues bosses al cofre i se'n va. El llum es fon de mica en mica.

15. ROMANÇ DEL GEGANT DE SANT PERE

Romancer

Permeteu-me que us expliqui
que a Sant Pere mentrestant
la rutina continuava
malgrat tots els entrebancs. *(Es va encenent el llum de l'altre costat on es veuen les tres dones de costum.)*
Sentireu xafarderies,
més de les habituals
ja que és tornat a casa
en Narcís Espriu Fullà.

16. JOVENTUT DEL GEGANT

Dona de Caramany

¿Sabeu que ha tornat al poble el noi de can Espriu?

Dona de Descatllar

¿Aquell que li diuen el Gegant?

Dona de Caramany

¡Aquell! Hi ha qui diu que l'han fet fora del Seminari. ¿Sabeu per què?

Dona de Descatllar

Per algun pecat que no es pot confessar, potser. ¡Ningú no deixa el Seminari per grat!

Dona de Caramany

L'han fet fora per massa lleig.

Adelina

Doncs jo he sentit que...

Dona de Descatllar

¡Ja pot ben ser! Com que ara tenen més aspirants dels que poden admetre... Està bé que pensin en triar els capellans ben macos.

Dona de Caramany

No cal que siguin macos. Cal que siguin virtuosos i que es posin del costat dels qui s'han de posar. Però fan bé de no deixar ser capellà a un monstre com el Gegant.

Dona de Descatllar

Tampoc no exageris. És lleig i gros però no cal dir-li monstre.

Adelina

A mi em sembla que...

Dona de Caramany

I ja veus el que li espera aquí, al poble. Fer de masover i passar gana. Encara rai que, precisament, per l'apersonat que és, els bandits el deixen tranquil.

Dona de Descatllar

Però diuen que en Magí Ganivetaire, ¿sabeu qui vull dir? aquell lladregot escardalenc que dóna lliçons a la Taverna de la Malcuada; diuen que la hi té jurada. Que ha amenaçat públicament de matar-lo, al Gegant, vull dir, aneu a saber per què.

Dona de Caramany

Això són coses d'homes que més val que no ens hi posem. Coses de bandolers.

Adelina

Precisament, jo...

Dona de Descatllar

Ser bandoler ja no només és cosa d'homes. ¿Que no heu sentit que la Comtessa és bandolera...? ¡Cap de colla! Diuen que s'amaga a la serra de Viladamat, per Sant Feliu de la Garriga amunt.

Dona de Caramany

Sí que m'ho han dit, però, ¿vols que et digui la veritat? Jo no m'ho acabo de creure. Ja sabem la mena de dona que és aquesta que li diuen Comtessa, però que una colla, ni que sigui de saltamarges, la segueixin cegament, em sembla una exageració.

Dona de Descatllar

Doncs diuen que la seva és la millor colla, que ningú no li pot fer ombra. Per cert, em van insinuar que al teu home, l'altre dia...

Dona de Caramany

(*Tallant-la.*) Bé, haurem de deixar la conversa perquè jo començo a tenir gana. (*Es mira l'Adelina. El llum es va fonent.*) I en vistes que aquí no ens atiparem pas gaire...

S'il·lumina el ciclorama que representa una taverna. Al davant hi ha una taula i en Magí que s'aixeca quan veu aparèixer el Gegant.

17. MORT D'EN MAGÍ GANIVETAIRE

Magí

¡Vaja! Mira qui tenim aquí. Si és el nostre benvolgut Gegant. ¿Què hi fas tu aquí, a la taverna? ¿Què vens a buscar feina de cambrera? No sé si la Malcuada et trobarà prou formada...

El Gegant no en fa gaire cas, tot i que se'l mira de reüll. Seu a una taula buida.

Gegant

Malcuada, sisplau: un plat de fesols. I una gerra de vi.

Magí

¿Vi? ¿Heu sentit? ¡Aquest estaquirot vol tastar el vi! Es veu que ja ha parat de créixer. Ara que és orfe de pare i mare ja t'atreveix a beure vi. (*Pausa.*) Si no sap fer-se un plat de fesols potser que es casi. ¿Que no troba cap noia que li faci cas, el nostre Gegant? Si continua així acabarà per rebentar la hisenda familiar. (*Riu.*) ¡Rebentarà la hisenda familiar! Ha, ha, ha... Em penso que l'únic tall de terra bona que té és la del cementiri on es podreixen els seus pares. Com a mínim, aquell tros sí que el té ben femat.

Gegant

(*Aixecant-se.*) ¿Ni els morts no saps respectar?

Magí

Mai no he respectat els covards, ni els morts com el teu pare, ni els vius, com tu. (*El Gegant l'agafa pel coll i l'aixeca. L'altre li ensenya el ganivet. Hi ha una lluita desigual. En Magí el fereix lleument.*) Gegant, sembla que se t'han passat les ganes de xerrar d'aquella manera tan educada que et van ensenyar els capellans. (*L'ataca de nou i el Gegant l'esquiva però s'entrebanca i cau.*) ¡Si en feia de dies que volia tenir

una conversa amb tu! Però una conversa al meu estil, sense tantes fineses. Una conversa com la que estem a punt d'acabar.

S'hi abalança però el Gegant el rep amb una puntada que el fa caure també i li cau el ganivet. Tots dos corren cap a l'arma. En Magí l'agafa amb la mà però el Gegant li trepitja amb el peu. En Magí fa mostres de gran dolor.

Gegant

És cert que amb tu no valen les fineses i és per això que no te'n gasto. Si volies acabar la conversa per mi podem deixar-la aquí mateix. Tu per la teva banda i jo per la meva. Dos camins que mai no es troben, ni per a bé ni per a mal. Això si t'estimes els ossos d'aquesta mà que et fan guanyar la vida.

Magí

D'acord. La nos-tra conver-sa s'aca-caba aquí...

Gegant

¡Definitivament!

Magí

Def-finitiv-vament...

El Gegant enretira el peu i s'acara amb el públic. Mentrestant, darrera seu, en Magí anirà aixecant-se amb cara d'odi.

Gegant

Heu vist i heu sentit el que ha passat aquí. I podreu dir que aquesta vegada ha estat la primera i la darrera que en Magí i en Narcís...

Magí

(Atacant-lo per l'esquena.) ¡I tant que podran dir-ho! ¡La primera i l'última...!

El Gegant, alertat pel propi crit d'en Magí, li esquivava en part l'atac i en passar, l'agafa pel coll i d'un cop el reboteix contra la taula. Cau al terra, inert.

Gegant

¿En tens prou ara, traïdor? *(S'adona que en Magí no es mou. S'acosta lentament, tement-se el pitjor.)* ¿Mort? ¿He mort en Magí? Déu meu, jo no volia... *(Recula. Veu el ganivet d'en Magí al terra. L'agafa. Va per fugir. Es repensa. Clava el ganivet a la taula i se'n va ranquejant... En Magí resta en terra. Apareixen dos personatges que poden ser gent del poble o bandolers. Els anomenarem bevedors.)*

Bevedor 1

¿Ho has vist, tu?

Bevedor 2

¡Ca! Quan he arribat ja s'havia acabat el ball. A fe que m'hauria agradat ser-hi.

Bevedor 1

I mirar-t'ho... ¡de lluny! (L'altre el mira, no massa content.)

Bevedor 2

¡Què vols! Amb en Magí, poques confiances... Mira el Gegant, sinó. Tot i haver-lo mort ha fugit amb la cua entre cames.

Bevedor 1

Mira que m'hi hauria jugat no tornar a beure que el Gegant mai no es barallaria amb ningú. ¡Com hi ha món! I va i és ell qui ens treu del mig la mala bèstia d'en Magí.

Bevedor 2

(Comencen a agafar en Magí per emportar-se'l, sense massa contemplacions.) ¿Se sap on ha anat el Gegant?

Bevedor 1

No pas jo. No li cal anar gaire lluny, però. El difunt *(Assenyaland-lo.)* no tenia amics. La Malcuada era l'única que mig l'aguantava.

Bevedor 2

Verament, ningú no li buscarà venjança.

Bevedor 1

(Van sortint arrossegant el mort. Els seus comentaris es van perdent.) Ha fet bé de marxar. Quan s'escampi la notícia a Sant Pere més d'un li buscaria les pessigolles.

18. ROMANÇ DE LA FUGIDA DEL GEGANT

Romancer

Pel camí de Torroella i pel gual de Valveralla
va fent via fins que arriba prop d'un mas de Ventalló.
Els lladrucs desperten l'amo que espantat per les contalles
tot seguit vol esbrinar-hi què és que causa l'enrenou.
El Gegant hi descobreixen en aspecte d'agonia
i ja cuiten a curar-lo tots els mossos i els senyors.

Dorm, Narcís, tranquil descansa, que ets en bona companyia:
bona gent, res no has de témer de ningú a can Parramon.
Que la casa dels teus pares i les terres ermes ara,
¡que es podreixin a Sant Pere, aquell cau ple d'escurçons!
Els teus pares sota terra no tindran per tu cap pena.
Fins que tots els fets s'oblidin, queda't on tens protecció.
Ja no ets d'aquell Sant Pere, n'has fugit per no tornar-hi.
Cal donar la benvinguda al Gegant de Ventalló.

A l'altra banda de l'escenari hi ha les tres cadires que ocupen normalment les dones, però ara només hi ha l'Adelina, asseguda, tot menjant desmenjadament una poma al forn.

19. FESTA DE VENTALLÓ

Adelina

¡I que bona que m'ha quedat aquesta poma al forn, Adelina! ¡És tan bona o més que la que feia la pobra Mariàngela, en pau descansi! Realment, Adelina, tens molta mà cuinant. Avui mateix, diada de Sant Miquel, has fet un dinar per a tu sola, i per a ningú més, que els àngels s'hi llepaven els dits. Tu no, Adelina, tu no t'hi llepaves els dits. T'hi llepaves les llàgrimes, trista dona sola. Que ets una ximpleta, Adelina, jo sempre t'ho dic. ¡Una beneita! Totes les teves "amigues", endiumenjades com no les havies vistes mai, se n'han anat de bracet del seu marit cap a Ventalló, a la festa major. Cridaven com esperitades. Que hi haurà el Bisbe, a donar la comunió a tots els bordegassos de la rodalia. La rebran de la mà del mateix Bisbe, ¡imagina't! Hi haurà el bo i millor de tota la comarca. Totes les famílies de reputació de l'Armentera, de Sant Miquel, de Siurana, de Sant Mori, de Bàscara, de Saus... Tots, Adelina, tots. *(Té la veu trencada, a punt de somiquejar.)* Tots. I ja veus, Adelina, pobra vídua. ¡Tanoca, que jo ja m'ho dic! A tu no t'hi han convidat. Esperaves sentir: ¿que vols venir amb nosaltres, Adelina? Si et ve de gust, Adelina, al nostre carruatge hi caps perfectament. Però, res. Que si el Bisbe que ve de la Bisbal, que si la Comtessa que li fa d'escorta, que si anirem a dinar a can Sastregener, que si ens han convidat aquí i allà, que si el que hem hagut de fer per quedar bé amb tothom, ¡amb tothom! ¡Amb tothom menys amb tu, desgraciada! *(Pausa agra.)* Que si farem una visita a can Parramon, allà on tenen el Gegant de mosso, que si els han explicat que el poble és endomassat de dalt a baix, que si hi haurà cobla a l'Ofici, que si faran ball a la plaça, que si ¡ja t'ho explicarem, Adelina. Ja t'ho explicarem! I jo, babaua, que he estat a punt de dir-los: ¿que no us recordeu de convidar-m'hi? ¿no m'hi voleu ni que sigui com una minyona vostra? ¿No necessiteu ajuda per carretejar qualsevol cosa? Ja provaré de no fer-vos nosa. No em deixaré veure al vostre costat perquè no hàgiu de presentar-me, de donar explicacions. ¡Pobra, Adelina! ¡Pobra, idiota! *(Comença a sentir-se música de ball, potser un contrapàs. Ara ja plorant.)* ¡I que

bona que t'ha quedat la poma al forn, Adelina! ¡Me'n vaig a menjar una altra, mira!
(*S'aixeca i se'n va, mocant-se.*)

20. ROMANÇ DE LA PLAÇA DE VENTALLÓ

Romancer

A la plaça som del poble
quan l'Ofici s'ha acabat.
Les portades ben obertes
i els balcons endomassats.
Ara arriba el senyor Bisbe,
riallades, besamans,
compliments de les beates,
reverències dels beats.
L'acompanyen cent famílies,
les millors de l'Empordà.
Tots li volen gentileses
i ell que vol... només dinar.

A la plaça hi ha la cobla
que comença ja a afinar.
Tots s'hi apleguen car la música
de la festa és dolç reclam.
La Comtessa tot ho esguarda
des del seu discret sitial,
ja que ella n'és l'escorta (que)
durà el Bisbe a la Bisbal,
amb setanta dels seus lladres,
per la plaça dispersats,
que tothom bé identifica
però ningú no ha saludat.

A la plaça, ran de closa,
com un gos arraconat,
abaltit seient al marge...
n'és el benivolgut Gegant. (*Es va il·luminant el ciclorama que representa la
plaça de Ventalló. Al davant hi ha el Gegant, assegut, sol.*)
Ara és mosso de la vila,
aquí hi viu d'ençà dos anys,
des que fugí de Sant Pere
disposat a no tornar.

Veu les noies, les pubilles,
i ell que frissa per ballar.
Prou que sap, però, que el defugen:
si els demana, se'n riuran.
Tanmateix ara s'acosta
una dama tan galant... (*A poc a poc la Comtessa s'acosta al Gegant.*)

21. CONEIXENÇA DE LA COMTESSA I EL GEGANT

Gegant

(*Aixencant-se en veure-la al costat.*) Ma senyora la Comtessa...

Comtessa

Veig que em coneixes. ¿Ets tu en Narcís Espriu, el Gegant de Sant Pere?

Gegant

Així em deien fins que vaig haver de fugir-ne. Ara em criden el Gegant de Ventalló.

Comtessa

¿I com, un gegant com tu, ha de seure en un racó la diada de Sant Miquel?

Gegant

Ma senyora, no hi ha diades per a mi. Sóc jove i treballador, mes ma grandària fa por a totes les noies i no volen ballar amb mi.

Comtessa

¿I amb mi, que ballaries?

Gegant

¿Amb vós? Ma senyora, ¡amb vós aniria fins a la fi del món!

Comtessa

Massa lluny. N'haurà prou amb que m'acompanyis al mig de la plaça. (*Ella s'hi agafa del braç.*) ¡Músics! En Narcís i la Comtessa ballaran La Corranda Reial.

22. ROMANÇ DE LA CORRANDA REIAL

Romancer

Ai, senyors, que la Corranda
n'és un ball que és reservat
a l'excels rei don Fernando
i a la cort del seu regnat.

Ai, la gent, tota s'esvera.
Ai, dels músics, ¿què faran?
La Comtessa ja s'espera
al bell mig, amb el Gegant.

Ai, senyors, setanta lladres,
que s'escampen, ben mudats.
Són setanta i no baladres
que segur que van armats.

Comtessa

Doncs, ja veus, Narcís. Hauré de dir als meus homes que ajudin els músics a trobar la partitura.

Romancer

(Que segueix el poema anterior, com si només hagués fet una petita pausa.)

Ai, l'orquestra, que comença;
ningú busca guirigall.
És diada, tothom pensa,
i és un ball, tan sols un ball.

23. BALL DE LA COMTESSA I EL GEGANT

Comença la música i els dansaires giravolten. En acabar-se la dansa, la música calla i la Comtessa i el Gegant són il·luminats al mig de la plaça, immòbils, mirant-se, en silenci.

Gegant

Ma senyora la Comtessa, si em volíeu amb vós, esdevindria vostra ombra protectora. No desitjo ser bandoler, ni acumular béns ni honors ni fama. En faig prou amb romandre al vostre costat i glosar les vostres gestes. Vull ser vostra defensa infalible, vostra memòria fidel. Ma senyora la Comtessa. Des que vaig néixer que sóc el més fervent dels vostres servidors.

24. GOVERNADOR DE GIRONA

Amb el fosc de la prometença del Gegant s'il·lumina l'escena al complet, que representa el despatx del Governador.

Governador

(Llegint.) " ...I és en aquestes condicions que goso demanar-vos aquesta suma de

diners per tal que recupereu els vostres oficials i soldats sans i estalvis, oblidant-vos de les seves cavalleries, armes i guarniments de les que fa temps estem fent ús a pleret..." (*Irat, llença el paper al terra i s'aixeca, tot passejant per l'estança.*)
¡Maldita! ¿Pagar yo a ese diablo de mujer? ¿Qué se ha creído? Tengo encargo directo de su majestad Fernando VII de acabar con los bandoleros y ladronzuelos de la frontera, y resulta que yo mismo soy saqueado por una mujer. ¡Maldita! ¿Qué más da que se haga pasar por Condesa! ¡Condes muertos de hambre! ¡Cómo se van a reír de mi en la Corte! ¡Ventura! ¡Ventura!

Ventura

(*Obrint la porta.*) Sí, excelència.

Governador

¿Todavía no ha llegado ese oficial que ordené traer?

Ventura

Ara mateix he sentit que l'anun...

Governador

¡Ventura!

Ventura

¡Perdón, excelència! Ahora mismo he sentido que lo anunsien en...

Governador

¡Que se dejen de anuncios y que pase!

Ventura

(*Tancant la porta.*) Sí, excelència.

Governador

¡Traidores! Me han puesto al mando de un ejército de traidores. Eso es lo que ocurre. Resulta que el teniente es prendido por la dichosa Condesa pero al cabo de dos días enferma y ella lo libera. ¡Valiente sarta de mentiras! ¡Quiero ver la cara de ese traidor! (*Truquen a la porta.*) ¡Adelante!

Ventura

Excelència, el teniente que habéis hecho vanir. Lo trayen dos enfermeros... (*Entren dos infermers amb un baiard on va el malalt.*)

Tinent

(*Parlant amb dificultat.*) Excelencia...

Governador

¡Vaya, mi teniente! Si parece usted un enfermo de verdad.

Tinent

Excelencia...

Governador

¡Salgan todos inmediatamente de aquí! Quiero hablar a solas con el teniente, o... con el ex-teniente.

Infermer 1

Debo advertirle, señor gobernador, que...

Governador

¡A mi usted no tiene que advertirme de nada! Más le vale que no le advierta yo a qué se expone si no sale ahora mismo de esta sala. (*Tots surten mirant-se esfereïts, mentre el tinent s'abalança una mica, aixecant el tors endavant.*) ¡Ventura! Que no se vayan muy lejos, por si tengo que interrogarlos también a ellos. (*L'ordenança és l'últim de sortir i tanca la porta.*) Muy bien, mi teniente. Deje que le informe que antes de celebrar el Consejo de Guerra intentaré encontrar algún atenuante en su conducta, que no puedo considerarla en menos que traición.

Tinent

Excelencia... ¿puedo...?

Governador

¡No, no puede! Sea lo que sea lo que vaya a pedirme, ¡no puede! Ahora implora clemencia, ¿verdad? Ahora se hace el enfermo, ¿verdad? (*Pausa en què el Governador es mira amb tota la mala intenció el pobre malalt.*) Me han informado que según usted fueron apresados ¡todos! ¡toda la compañía! el doce de junio en los bosques de Vilaur.

Tinent

Así fue, excelencia, pero...

Governador

¿Y no murió nadie? ¿Nadie fue herido? ¿No se disparó ni un sólo arcabuz? ¿Nadie pudo huir? ¿Y pretende que me crea que no fue una cobarde y vulgar entrega, una rendición incondicional?

Tinent

Excelencia, habíamos terminado de montar la empalizada cuando nos sorprendieron...

Governador

¿Y no les advertí que acamparan lejos del río para evitar ser oídos?

Tinent

Así lo hicimos, excelencia.

Governador

¿Y cómo sabían dónde encontraros tan fácilmente?

Tinent

Por la gente del pueblo. Como su excelencia nos dijo que nos hiciéramos ver en los pueblos, para que se amedrentaran.

Governador

¿Y no se amedrentaron?

Tinent

Creo que no, excelencia. Más bien supieron nuestra ruta y adivinaron dónde íbamos a acampar.

Governador

¿Y los vigías?

Tinent

Los redujeron uno a uno. Y ponían bandidos en su lugar, con nuestros uniformes. No pudimos dar ni la señal de alarma.

Governador

¡No podrás engañarme, traidor! No hubieran conseguido esta vergonzosa victoria sin vuestra colaboración.

Tinent

Pero, excelencia...

Governador

¿Dónde os llevaron?

Tinent

Nos vendaron los ojos y nos hicieron caminar unas cuantas horas. Despertamos en unas ruinas en medio de un bosque.

Governador

¿En qué bosque?

Tinent

No lo sé, excelencia. Y dudo que ninguno de mis compañeros y superiores allá retenido lo sepa.

Governador

¿Pero no reconocísteis las ruinas, la vegetación? ¿Dónde se esconde esta maldita? ¿En la sierra de Ventalló? ¿En los bosques de Parets? ¿En el castillo de Quermançó? ¿Dónde?

Tinent

Nadie pudo reconocer el trayecto, ni las ruinas. Era un bosque de encinas en la ladera de una montaña. Podía ser en cualquier lugar en un radio de...

Governador

Ya. ¿Y os torturaron al menos?

Tinent

No, excelencia. El trato fue correcto en todo momento. La Comtessa de Molins habló con todos los oficiales...

Governador

¿Os interrogó?

Tinent

No, excelencia. Nos informó amablemente de nuestra situación y que esperaba que pronto estuviéramos en libertad. (*Pausa.*) Nos alimentaban bien. Teníamos todo el día para dormir y discutir.

Governador

¡Así atajamos a esta partida de ladronzuelos: durmiendo y discutiendo! ¿Y sabes cuánto me pide por vuestra libertad, por la libertad de un ejército inútil y desleal? (*S'acosta al malalt i l'agafa pel coll.*) ¡Cien mil reales! ¡Cien mil reales! Y, por cierto, ¿a ti, por qué te soltaron?

Tinent

Enfermé repentinamente, excelencia.

Governador

Ya. A eso se le llama una enfermedad oportuna. ¡Ventura! ¡Ventura!

Ventura

(Entrant per la porta.) Sí, exselència.

Governador

Haz entrar a los enfermeros que traían al teniente.

Ventura

(Tornant a desaparèixer.) Sí, exselència.

Governador

Si he de serte sincero, creo que pronto enfermarás de verdad. Ni te imaginas los males que se contraen en nuestros húmedos calabozos.

Ventura

(Tornant a entrar, seguit dels infermers.) Con permiso, exselència.

Governador

¿Habéis reconocido a este farsante?

Infermer 1

Si se refiere al teniente, sí, excelencia. El doctor nos ordenó que lo pusiéramos en cuarentena.

Governador

(Deixant anar el coll del tinent.) ¿Cuarentena? ¿Qué, qué tiene?

Infermer 1

Unas fiebres tifoideas muy graves, y muy contagiosas, excelencia.

Governador

¡Dios mío! ¡Y ahora me lo decís!

Infermer 1

Nosotros, excelencia...

Governador

¡Lleváoslo ahora mismo de mi vista! *(Els infermers recullen el Tinent i se l'emporten. Queden el Governador i en Ventura.)* ¡Ventura!

Ventura

Sí, exselència.

Governador

¿Cómo has permitido que entre un... un... empestado en mi gabinete? ¿Qué clase de ordenanza eres?

Ventura

Ya prové de informarli, exselència, però vuesència insistió de tal modu y no querió oír...

Governador

Ya veo. ¡Estoy rodeado de simpatizantes de la Condesa! (*Es toca el front. Pausa.*) Creo que me encuentro mal. ¿Tanta calor hace, Ventura? Ven, acércate. (*El noi s'acosta amb reticències. El Governador li dóna un paper.*) Encárgate tu que llegue esta orden al Brigada de Finanzas. Que prepare cien mil reales para mañana, sin rechistar y sin preguntas. No digas nada a nadie de esto. Toma, hazlo tu que yo voy a echarme un rato. La cabeza me da vueltas. Ven, tócame la frente. ¿Tu crees que...? (*En Ventura s'acosta indecís, amb el braç allargat.*) Pero, ¿a qué esperas? ¿Quieres dar curso a esta orden inmediatamente? Luego llama al doctor, que me visite en mis aposentos. ¡Venga, rápido!

En Ventura se'n va. El Governador queda gemegant i maleint la Comtessa mentre es fa el fosc.

25. ROMANÇ DE LA COMTESSA A QUERMANÇÓ

Romancer

La Comtessa ja és llegenda,
més llegenda com més va;
no hi ha dona més odiada
ni envejada a l'Empordà.
La partida que comanda
és la més potent que hi ha,
amb un centenar de lladres
i molts altres d'aspirants.
Tant si assalten carruatges
o escometen un palau,
tornen amb la bossa plena:
desconeixen el fracàs.

De la Bisbal a la Jonquera,
de Banyoles a Castelló,
tots coneixen na Teresa,

dama n'és de Quermançó.
Tan agrest i autoritària
que no sap què és el perdó,
té l'astúcia d'una guilla,
la noblesa d'un lleó.
Si l'envegen les pubilles,
més l'admiren els barons.
Ella però els manté a ratlla,
mai no vol parlar d'amor.

26. INTENT DE SEDUCCIÓ

Amb els darrers versos del Romancer ja s'il·lumina el ciclorama. Representa Quermançó. La Comtessa parla als bandolers, figurats. Prop d'ella, amatent, en Nofre.

Comtessa

El vostre capteniment ha estat exemplar. Vull felicitar-vos per la vostra disciplina i lleialtat. Ara que el Governador de Girona ens ha fet graciosa donació de cent mil rals, vull compartir amb vosaltres aquest donatiu. He ordenat a en Perot que ompli el celler d'aquest castell amb el millor vi i el millor rom, encarregat als millors contrabandistes que travessen la frontera. Hi ha menjar i altres sorpreses que sé que us han de plaure de valent. Respecteu els torns de vigilància i seguiu les indicacions del Gegant. Els altres abandoneu-vos a la disbauxa, que no farem cap altra feina en els propers cinc dies. *(Se sent cridòria dels bandits. Ella va per retirar-se però s'adona d'en Nofre.)* ¿Volies parlar-me?

Nofre

Així és, Comtessa. Fa dos mesos que sóc amb vós. I he de confesar-vos que heu guanyat la meva admiració i la meva fidelitat. *(Ella se'l va escoltant. Seu en un cadiral i se'l mira mentre va d'una banda a l'altra, parlant.)* ¿Com em podia jo imaginar que una dama tan bella i delicada era capaç de governar tot un exèrcit, capaç de preparar els millors cops que he pogut veure en ma vida? I que n'he vistos molts, creieu-me. N'estic ben meravellat.

Comtessa

Tu tampoc no has respost malament, Nofre. *(Hi ha un cert deix d'ironia en la seva veu.)* Es nota que tens experiència.

Nofre

Celebro que ho hàgiu notat. Els vostres homes ja em saluden com si ja fos el segon d'abord, el segon d'entre els que breguen, ja m'enteneu. I és un honor de ser el segon

en la vostra partida, en la teva partida. (*Pausa, com per comprovar com es pren ella que la tutegi. Ella fa com si no se n'adonés.*) Un honor d'estar a les teves ordres, Comtessa. Sé que faràs història, i jo no voldria pas perdre-me-la.

Comtessa

Si ets prou valent i astut, no te la perdràs.

Nofre

De valent, no en trobaràs cap altre, Comtessa. I pel que fa a la meva astúcia no espero altra cosa que demostrar-te-la. Més valent i astut que no pas aquest estaquirot que t'acompanya, com si fos la teva ombra, un ós maldestre amb esperit de gos petaner. Puc entendre que sentis pietat per ell, per la seva deformitat. I reconec que té habilitat amb la guitarra i amb els versos. Està bé per entretenir els bandits de debò. Però no és pas amb cançonetes que els homes demostren la seva virilitat. I molt menys els que volen fer llegenda. Tu sí que faràs llegenda. I jo també, Comtessa. Tots dos. No em negaràs que et sents atreta per mi. De sempre he conegut l'atracció que desperto en les dones. I sé que tu ets, a més de capitana i bandolera, tota una dona, que no en fas prou amb un rondallaire desproporcionat.

Comtessa

Així que tu creus que hauria de fer fora el Gegant... (*Es posa dreta i, pensativa, dóna l'esquena al Nofre.*)

Nofre

¿Quina feina hi fa més que ombra i nosa? Menja com tres homes i a l'hora de la veritat no l'he vist mai ferir ningú. Sempre et fa costat, és cert, però ¿n'estaries segura amb ell si mai et trobessis en perill de debò? Potser fugiria sense ni prendre el seu guitarrot. En canvi, amb mi, Comtessa, podries comptar pel que fos, sense regatejar ni la vida. És cert que tots respecten el Gegant com el teu lloctinent. Però el respecten per tu, Comtessa, perquè veuen l'afecte que li tens. Sense tu el Gegant no és ningú. ¡Ningú! Et mereixes alguna cosa millor...

Comtessa

Alguna cosa com ara tu...

Comença a tocar-la, per darrera. Ella sembla com si es deixés.

Nofre

Em sembla que comencem a entendre'ns. Ja sabia jo que un cos tan bell i ardent no podia sentir-se satisfet amb el mànec fred d'una guitarra.

Comtessa

N'entens molt en dones. N'has conegudes moltes.

Nofre

Moltes, és cert. Però a partir d'ara no n'hi haurà cap més que tu. Tu seràs la meva última dona.

Comtessa

M'agrada. (*Pausa. Ell somriu i encara s'hi fa més.*) M'agrada això de ser l'última dona d'algú, encara que sigui d'algú prou estúpid com tu. (*Es gira i li posa la daga al coll. Ell recula, amb ulls com taronges.*) No ets valent, Nofre, sinó un inconscient. I no ets astut com et penses. Més aviat et passes de llest. Del que jo estimi i valori en el Gegant tu no n'has de fer res, ni tampoc no hi podries entendre res. Sàpigues que no tornaràs a tutejar ni a tocar la Comtessa de Molins. Continua dedicant-te a les barjaules i deixa'm en pau. No et vull tornar a veure a menys de cinc passes de la meva persona. Quan necessiti un semental curt de gambals ja t'ho faré saber. Ara barreja't amb els altres o fot el camp, com vulguis. Però sàpigues que la propera vegada que treuré el punyal per posar-te'l al coll no m'acontentaré amb veure els teus ulls esporuguits i les gotes de suor del teu front, sinó que enfonsaré la daga fins al mànec. (*Retira el punyal.*) I l'enretiraré tot seguit perquè la teva sang no taqui el meu vestit. (*El deixa anar i en Nofre desapareix a corre-cuita, entrebancant-se. Ella endreça la daga i fa mig somriure. El seu llum s'anirà apagant.*) ¡Gegant!

27. ROMANÇ DE LA MORT D'EN NOFRE

Romancer

L'orgullós Nofre
tindrà la sort
de viure temps
en el record
de la Comtessa
i sa conhort
pel que va fer
que ara n'és mort.

Si m'escolteu
amb atenció
i em feu a mans
un bon porró,²
sabreu dels crims

---

2 En la versió escènica del 1996, ja que aquests dos darrers versos no s'adeien al tarannà del Gegant (que és qui feia també de Romancer) van ser substituïts pels següents: "i obriu els ulls / a la raó"

quin és pitjor;
sabreu la fi
que fa un traïdor.

A l'altra banda de l'escenari hi ha un grup de bandolers. Poden estar fent qualsevol dels actes que se'ls hi considera quotidians: menjant, bevent, jugant a cartes o simplement mandrejant. En començar se senten unes campanes llunyanes.

28. RECORDANT LA TRAÏCIÓ

Perot

Nois, cada cop que sento aquestes campanes em recordo la tarda que li vam fer la llei a en Nofre.

Llanut

¿En Nofre? Aquest no l'he conegut pas.

Perot

Ets massa nou, encara. Tot això que t'has estalviat.

Bandoler 1

Una llàstima, perquè a l'hora de la lluita era valent com un lleó.

Perot

¿Valent? ¡Ja veus de què li ha servit tant de valor, al fons del barranc!

Llanut

¿Al fons del barranc? ¿Que hi va caure?

Perot

Diguem que va fer una bona entrebancada. Per culpa seva vam ser a les portes de l'infern. ¡Maleït Nofre! *(Li ho explica a en Llanut.)* Vam assaltar el Castell de les Tenebres i en vam treure el recapte més bo que et puguis imaginar. Tant n'hi havia que no podíem ni carregar-lo. Portàvem les alforges a vessar.

Bandoler 1

Anàvem a celebrar-ho a Figueres que, tot just de travessar les muralles per la porta de Castelló, ens les tanquen al darrera i ens trobem envoltats de tot l'exèrcit del Governador. I en Nofre que crida: "Comtessa, l'oferta que vós no m'heu volgut fer me l'ha fet el Governador". I que fuig, el malparit.

Perot

I la Comtessa que li respon: "Vés a dormir amb ell, doncs". (*Riuén.*) En Nofre ens havia venut. Però la Comtessa obre les alforges i comença a fer ploure monedes d'or i joies al voltant de la plaça. Ja veus els soldats del garrepa del governador, que mai no han vist un dobler en sa vida, abraonant-se, els uns contra els altres, esgarrapant-se, llençant els arcabussos pel terra, trepitjant-se, aixecant una polseguera que semblava les boires dels aiguamoixos. I la Comtessa continuava llençant tresors. ¡A Figueres mai no els ha plogut talment!

Bandoler 1

Mentrestant vam poder obrir la porta un altre cop i fugir amb la cua entre cames, cap a Quermançó. ¡Pobres soldats! Els van fer un Consell de Guerra i molts van ser castigats. Tot i això em penso que alguns ara són més rics del que han estat en sa vida.

Llanut

¿Però el Governador no els va requissar el que havien agafat?

Perot

El que va poder, que no va ser massa. Més es va gastar ell en pagar el traïdor d'en Nofre.

Llanut

¿En Nofre va fugir?

Perot

Per poc temps. Només d'arribar a Quermançó la Comtessa ens ordenà que vigiléssim les sortides de Figueres. Encara ens vam haver d'esperar. Amb l'avalot que hi havia van trigar hores a posar ordre i a recomposar l'escamot. Vam veure sortir en Nofre ben espantat enmig dels soldats, mirant a totes bandes. Un exèrcit és molt fàcil de seguir. Van anar fins a Girona i allà s'hi van quedar.

Bandoler 1

Uns quants vam venir a avisar la Comtessa mentre els altres esbrinaven on dormia el bocamoll d'en Nofre.

Perot

Al dia següent l'home tornava a marxar cap al Sud. La camisa no li tocava al cos. Vés a saber fins on hauria arribat si no l'aturem.

Bandoler 1

Ben estacat el vam dur fins aquí, a Quermançó, una altra vegada.

Perot

El que va passar després ja pots imaginar-t'ho. No hi ha càstig pitjor que el que es reserva als traïdors.

Llanut

¿I vau recuperar la paga del Governador, la que portava en Nofre?

Perot

¡Mai! La paga d'una traïció no la vol ningú que tingui dos dits de front. Tot el que en Nofre duia amb ell és al fons del barranc, o a l'infern.

Els bandolers riuen mentre el llum es va apagant. Paral·lelament s'encèn el ciclorama representant una cambra d'un mas. Al davant hi ha la mestressa, espantada, i un bressol.

29. ROMANÇ DE L'ASSALT A LA MASIA

Romancer

Quan la nit, fosca i callada,
sobre els camps ja s'estenia,
allà lluny just s'albirava
el llum trist d'una masia.
Sometents hi ha que la guarden,
homes són, forçuts i destres,
que han vist tropes i es preparen
tot fent foc per les finestres.
La primera, la Comtessa,
a cavall els precedeix
entre pólvora ja encesa,
que el seu cor enfelloneix.

Ara callen les pistoles
i treballen ganivets,
corre sang per les rajoles,
per les portes i parets.

Ja vençuts els de la casa
es retiren a l'obac.
Els bandits deixen l'espasa
i es dediquen a omplir el sac.
La Comtessa els exhorta
a cercar per tot racó.

Tot de cop veu una porta
a l'extrem del corredor. (*Apareix la Comtessa amb un llum i la daga
desembeinada.*)
Cambra que és neta i molt clara;
hi ha un bressol per a un nadó:
nen en braços de sa mare,
amagats en la foscor.

30. TROBALLA DEL NADÓ

Mestressa

(*Prenent la criatura en braços.*) No, no, senyora Comtessa, prengueu el que volgueu. Us ensenyarem tots els racons, tots els llocs on sospitem que els amos hi amaguen coses, emporteu-vos-ho tot, el bestiar, la collita, però, sisplau, no li feu mal al meu fill. No, no...

La Comtessa embeina la daga, s'hi acosta i li agafa la criatura.

Comtessa

¿Quina por teniu, mestressa, que ningú us danyi aquest angelet? (*Pausa.*) Jo també tenia un fill que era tota la meva il·lusió. S'adormia als meus braços mentre li cantava: (*Cantant.*) "A la nit surten les bruixes, a robar-ne els infantons. Por no tinguis d'eixes dones si la mare et fa petons."

Mestressa

¿Vós sou la dona cruel que té el cap posat a preu? ¿Sou la malfactora a qui plauen les baralles perquè no podeu plorar? ¿Que sou feliç entre lladres cremant masos i escampant el dol? ¿La que és canongessa de Garriguella i dama de Quermançó?

Comtessa

Tot això que dieu és cert, mestressa. Tot això i més. Sóc comtessa i bandolera, fugitiva i perseguida. Però no creieu que només busco l'or i la sang. Aquests tresors són només una ombra d'un altre tresor que vaig tenir entre els meus braços ja fa molt de temps. Un tresor com el que ara torno a bressar. Un tresor perdut per sempre. Ara la meua vida és més trista que no pas dura. No tinc casa ni convent. Enlloc no puc trobar la pau del meu esperit. ¿Deixeu-me el vostre fill un instant tan sols, com quan tenia als meus braços aquell que era meu i va morir!

Mestressa

Ma senyora, jo... no... (*Dubtant entre si agafar la criatura o deixar-l'hi més estona.*)

Comtessa

No patiu, bona dona. Aquesta criatura és vostra. Vós l'heu parit i vós l'heu de tenir. *(Donant-la-hi. Després es treu una creu que du penjada al coll.)* Aquesta és la creu de Garriguella. Per si sola val un tresor. Que la guardi per a la donzella amb qui s'hagi de casar.

Mestressa

(Agafant la joia.) Comtessa, no sé com agrair-li. Jo que temia pel meu fill i li feu la millor ofrena que mai no tindrà.

Comtessa

Venia a buscar les joies dels vostres amos i m'he trobat amb el meu passat. Just és que us doni aquesta joia en compensació. Cuideu bé el vostre nadó i que sigui un home de bé i que les privacions i el patiment no el facin pervers i venjatiu. *(Pausa. Fent intenció de marxar.)* ¡Sóc molt dissortada! ¡Hem de marxar d'aquí! ¡De seguida! ¡Tant hi fa que el recapte no sigui tan bo com esperàvem! *(Tornant-se a girar vers la Mestressa.)* Adéu, cambra. Adéu, bressol. Adéu, mon petit infantó. Vós, la seva mare, pregueu per la Comtessa de Molins, pregueu per la dama de Quermançó.

Desapareix i queda la Mestressa amb la criatura als braços. S'enfosqueix el ciclorama. El grup de bandolers parla a l'altra banda. Tot just acaben una partida. En Llanut, de molt mal caràcter, acaba de perdre.

31. INICI DE REVOLTA

Bandoler 1

¡Meva! *(Llançant una carta a sobre del munt.)* ¡Em deveu cent rals cadascú! *(Pausa.)* ¿En fem una altra?

Llanut

Ja en tinc la pipa plena de fer partidetes.

Bandoler 1

Vinga. ¡Jugem-nos-hi alguna de grossa!

Llanut

Ens hi podríem jugar el trabuc. Pel que el fem servir.

Perot

Si la Comtessa triga tant a fer-nos sortir deu ser perquè en porta alguna de cap.

Llanut

Si en porta alguna de cap més val que sigui aviat. Tanta inactivitat em posa malalt.

Perot

¡Vigileu que no us senti!

Bandoler 1

No ens sentirà. L'he vista sortir fa una estona amb el Gegant. (*Mentre ho diu deixa les cartes al terra, ben posades.*)

Llanut

¡Bona parella, a fe de món! ¿Vosaltres creieu que...?

Perot

¡Calla! ¡No diguis res del que després hauràs de penedir-te'n!

Llanut

¿Penedir-me'n? Del que me'n penedeixo és d'haver entrat en aquesta colla de desvagats. (*S'aixeca d'una revolada.*) ¡N'estic fart de menjar costelles, de beure rom, de jugar a cartes, un dia i un altre dia! (*Dóna un cop de peu a les cartes.*)

Bandoler 1

Potser la Comtessa vol que la gent se'n refii. (*Va recollint les cartes que l'altre ha escampat.*)

Llanut

¿¡Que se'n refiïn!? Si seguim així un dia d'aquests ens trobarem envoltats. Quermançó deixarà de ser la nostra fortalesa per ser la nostra presó. ¿A qui us penseu que fem por? ¡A ningú! A hores d'ara tots estan convençuts que ens amaguem aquí cagats de por.

Perot

Jo estic convençut que la Comtessa està preparant...

Llanut

¡El seu taüt està preparant! ¡I potser el nostre també! I, mentrestant, veieu-nos: creuats de braços...

32. COMIAT DEL GEGANT

S'il·lumina el ciclorama mentre els bandolers es miren entre ells recelosament, cadascú en el seu paper. El seu llum s'apagarà lentament per

donar la idea que les dues accions són simultànies. El ciclorama representa el bosc. El Gegant i la Comtessa parlen com si s'haguessin aturat de cop en una passejada.

Comtessa

Quan jo no hi sigui, Gegant, ¿tu què faràs?

Gegant

Res, ma senyora. Quan vós no hi sereu jo tampoc.

Comtessa

En Perot podrà fer de cap de colla.

Gegant

¿Que penseu deixar aquesta vida, a retirar-vos?

Comtessa

Exactament, Gegant. Vull deixar aquesta vida.

Gegant

¿I tornareu a Sant Pere amb els vostres tresors? Potser podríeu refer la vostra hisenda. Jo podria ajudar-vos-hi.

Comtessa

No, Gegant. Si torno a Sant Pere tornaré a ser la Comtessa que coneixen a Sant Pere, la que tothom coneix. La Comtessa bandolera, la tacada de sang, la dama sense cor que no plora mai. No puc tornar al meu poble. De fet, no puc anar enlloc.

Gegant

¿Aleshores...?

Comtessa

És per això que t'he fet venir fins aquí. Volia parlar amb tu com mai no havíem pogut fer-ho. *(Del seu cinturó treu una bossa petita però plena que hi duia lligada amb un nus. La hi llança al Gegant.)* Té. No és pas la paga que jo crec que et mereixes però sé que no n'acceptaries més. Amb aquests doblers podràs viure bé, allà on vulguis, dedicat a allò que t'agrada, i potser pensant en mi alguna vegada...

Gegant

¿Alguna vegada? Ma senyora, jo...

Comtessa

Sí, ja ho sé, Gegant. Però el que tu voldries és impossible.

Gegant

¿Per què?

Es comença a sentir el so d'unes campanes.

Comtessa

¿Sents, Gegant? Les campanes criden a oració.

Gegant

Són les campanes del convent de Garriguella.

Comtessa

¿Quantes vegades no hem sentit aquest so rovellat de campana vella? Sempre he pensat que quan les monges i novícies de Garriguella es recollien per anar a resar, era quan nosaltres sortíem del nostre refugi per anar a robar. ¿Saps, Gegant? Cada cop que les sentia pensava que el meu lloc era allà, amb les monges i novícies, i no pas aquí, amb aquesta colla de malfactors, cada cop més indisciplinats i sanguinaris.

Gegant

Però vós, Comtessa, no podeu...

Comtessa

Sí que puc, Gegant. Per naixença, per llinatge, tinc dret a ser canonesa de Garriguella. La meva mare en va ser novícia.

Gegant

Si és això el que voleu. Però jo no puc acceptar... *(Intenta tornar-li la bossa.)*

Comtessa

Sí que pots acceptar-ho, Gegant. I són molt mal pagats tots els teus serveis i tota la teva fidelitat. ¡T'ordeno que et quedis aquesta bossa i que dediquis el seu contingut en la teva persona, en la teva comoditat!

Gegant

¡La meva comoditat! ¡Mentre que vós...!

Comtessa

¡A la meva manera jo estaré comodíssima! Creu-me. Vestiré com la resta de les novícies, faré el seu mateix horari, menjaré els mateixos tristos menjars que elles,

cap d'elles no resarà amb més fervor que jo, ni s'esmerçarà amb tanta voluntat com jo en tot allò que sigui menester. Aquest és el meu desig. Necessito abandonar aquesta vida, Gegant. (*S'acosta a ell. Pausa.*) Clar que sé que perdré la teva companyia. Tu m'has fet costat més enllà de tota consideració. (*El Gegant no gosa tocar-la. Plora.*) No t'amoinis, Gegant. No et pensis que no t'ho agraeixo tot des del fons del meu cor. Però vull entregar aquest cor a la meva salvació. Sé que ha arribat el moment.

Gegant

Així, doncs, és el darrer cop que ens veiem.

Comtessa

El darrer cop. Volia acomiadar-me només de tu, tan sols de tu. Porto amb mi bons donatius per al convent. És per això que sé que no em negaran pas l'entrada. Tota la resta és a Quermançó. Agafa el que vulguis, tot i que sé que no n'agafaràs res. Explica-li tot a en Perot, que ell prengui el comandament, si vol. I si no, que s'ho reparteixin, o que en facin el que vulguin. Jo no necessito res més.

Gegant

Comtessa, sé que parleu fermament. Només us volia dir que... jo... Ja de petit m'explicaven les vostres històries, i sempre vaig somiar que us coneixia personalment, fins que he estat durant aquests anys el vostre servidor i protector. No esperava pas que la vida fos tan generosa amb mi, però ara que sé que tot s'acaba... no sé veure la sort que he tingut sense merèixer, sinó la dissort i la tristesa d'aquest moment...

Comtessa

Agraeixo les teves paraules. Sé que si un moment, un sol moment, en el convent, els meus pensaments se separen de Déu i vaguen pels camins del passat, seran per tu. (*Fan una casta abraçada. Després ella se'n separa i munta al cavall.*) Si no hi vaig ara ja no voldran obrir-me les portes fins demà. Adéu, Narcís. (*Se'n va.*)

Gegant

Adéu, Comtessa.

33. EXPULSIÓ DE GARRIGUELLA

L'escena representa la cel·la-despatx de la Mare Abadessa que en aquest moment està resant el rosari.

Monja

¡Mare Abadessa! ¡Mare Abadessa! Acaba d'arribar l'arxiprest.

Mare Abadessa

(Aixecant-se del rés.) Feu-lo passar.

Arxiprest

(Entrant, solemne i autoritari.) Mare Abadessa, *(Li deixa besar l'estola.)* ¡quina alegria em dóna de tornar a visitar aquest convent que tan bona fama dóna a Garriguella, al vostre orde i al Bisbat! ¡Perdoneu que destorbi el vostre rosari!

Mare Abadessa

¡Gràcies, monsenyor! Si voleu seure. *(Dirigint-se a la monja.)* Crec que a la cuina tenen preparada una xicra de xocolata per a monsenyor. Aneu a buscar-la. *(La monja surt.)*

Arxiprest

¡Oh, no calia! Clar que no puc refusar. La xocolata d'aquest convent és d'una notorietat que ja travessa fronteres. Bé, Mare Abadessa. El motiu de la meua visita és entregar-li una misiva del nostre senyor Bisbe en persona, que Déu guardi molts anys. *(Es treu un sobre lacrat dels plecs del seu ric vestit i li entrega a la Mare Abadessa.)* Cal que el llegiu amb tota atenció.

Comença a llegir. Tot seguit se sentiran els trucs de la monja.

Mare Abadessa

¡Endavant!

Entra la monja amb la xicra de xocolata que posa davant de l'Arxiprest, amb melindros i un drap.

Monja

¡Aneu amb compte, monsenyor, que crema!

Arxiprest

No us amoïneu, germana, estic acostumat als assumptes que cremen. *(La monja es retira.)* ¡Em posaré el drap talment un pitet! ¡No fos cas que em taqués aquestes vestidures tan riques que el meu càrrec m'obliga a posar! *(Es va posant el drap al voltant del coll. Després endraparà a base de bé, cosa que farà que les seves paraules sonin amb les dificultats pròpies de l'ocasió.)* ¡Heu acabat de llegir la carta del senyor Bisbe?

Mare Abadessa

Sí.

Arxiprest

¿I què me'n dieu?

Mare Abadessa

Les indicacions del senyor Bisbe són molt clares. Però jo li faré una altra carta...

Arxiprest

No val la pena, Mare Abadessa.

Mare Abadessa

¿Per què no val la pena?

Arxiprest

Perquè la decisió és presa i ben presa. Aquesta dona ha de ser expulsada del convent.

Mare Abadessa

La novícia Teresa té dret de romandre en aquestes parets. La seva mare en va ser també novícia...

Arxiprest

El vostre centre té una fama i una reputació que cal preservar, i aquesta és la vostra màxima responsabilitat, Mare Abadessa. Si deixeu aquesta dona aquí dins, cap més família noble i acabalada de l'Empordà no voldrà portar aquí les seves filles perquè hi siguin educades...

Mare Abadessa

Però ella va fer una gran donació en entrar. ¿Que no l'ha rebuda el senyor Bisbe?

Arxiprest

L'ha rebuda i ja l'ha destinada a bones obres. Però una donació, per generosa que sigui, no netejarà la sang de les mans d'aquesta dona.

Mare Abadessa

Però ¿no recorda el senyor Bisbe que ella l'escortà en alguna ocasió en què havia de traslladar-se per aquests camins?

Arxiprest

El senyor Bisbe recorda tot el que ha de recordar. Però amb records no es governa un bisbat. De vegades cal tenir mà ferma per combatre el dimoni, i aquesta dona ¡és el mateix dimoni...!

Mare Abadessa

Aquesta dona, des que ha entrat en aquest convent, és l'admiració de totes les monges, és la novícia modèlica. I tinc la seguretat que la seva presència plau a la Verge i a Nostre Senyor que li han donat repetides mostres del seu perdó.

Arxiprest

La Verge i Nostre Senyor també la perdonaran si és fora. I pot ser una novícia modèlica a casa seva, sense perjudicar el vostre orde ni la fama d'aquest sant indret.

Mare Abadessa

¿No ho veieu, que la condemnem a la mateixa vida que duia abans?

Arxiprest

Això és cosa d'ella, Mare Abadessa. Que s'entregui a la justícia del senyor Governador.

Mare Abadessa

¿Voleu dir que el senyor Governador no hi té res a veure en aquesta decisió del senyor Bisbe, si és que és decisió seva?

Arxiprest

Ja sabeu que els camins del Senyor són inextricables. Però vós heu de complir amb la vostra obligació.

Mare Abadessa

Tanmateix, l'obligació meva també és la de la caritat cristiana...

Arxiprest

La caritat cristiana que tots tant necessitem per sobreviure, Mare Abadessa. ¿Què passarà si ens quedem sense la caritat cristiana? Per sort, amb el nostre rei Fernando les coses no ens van malament, així i tot encara necessitem de la caritat cristiana per fer front a les moltes despeses que té el Bisbat. I amb la Comtessa entre aquestes santes parets aviat se'ns acabarà la caritat cristiana. En fi, Mare Abadessa, no voldria insistir més, però em temo que doneu voltes a un impossible. ¿Aquesta bandida no pot refugiar-se en el vostre convent!

Mare Abadessa

Malgrat això. Vull redactar una carta al senyor Bisbe. Vull que reconsideri tots els atenuants que fan al cas.

Arxiprest

Ja us he advertit que no hi ha res a fer. (*Escurant la seva xicra.*) I potser una insistència excessiva per part vostra... us pugui perjudicar.

Mare Abadessa

L'escriuré igualment.

Arxiprest

¡Com vulgueu! Feu-la arribar al senyor Bisbe, quan la tingueu redactada. Tanmateix les seves ordres cal accomplir-les a l'acte, recordeu-ho. Aquesta tarda mateix. La Comtessa de Molins no té lloc en cap centre religiós. I cal que tothom se n'assabenti.

Mare Abadessa

Sospito que ja us encarregareu vós que tothom se n'assabenti.

Arxiprest

Pel bé de l'Església. (*S'aixeca tot fregant-se els llavis.*) Permeteu-me que us felicití, però, per aquest magnífic menjar. Feu arribar la meva felicitació a les novícies de la cuina, ja que avui no puc passar a fer-ho jo personalment, i prou que em reca; tanmateix les meves obligacions, ja m'enteneu... He de tornar tot seguit a la Bisbal.

La Mare Abadessa toca la campaneta, apareix la monja mentre li besa l'estola novament.

Mare Abadessa

Acompanyi a Monsenyor fins a la sortida. Després vagi a la cel·la de la novícia Teresa de Molins i faci-la venir fins aquí.

Mentre es desfà l'escena i els personatges se'n van, apareix el Romancer, consirós.

34. ROMANÇ DEL PASTOR A SANT MORI

Romancer

Ma Senyora, la Comtessa,
per a vós no hi ha perdó.
No pas dins de Garriguella
ni tampoc a Quermançó.

Heu anat fins a Sant Mori
amb el vostre amic Pastor,
el Pastor de Batipalmes,
home sant de vocació.

Ell us diu de què manera
trobareu la salvació:

"No haureu pau, si no hi ha llàgrimes;
ni consol, si no hi ha plor."

35. LLÀGRIMES A SANT MIQUEL DE FLUVIÀ

Mentre el Romancer va acabant, s'il·lumina el ciclorama representant un altar. El rector encèn ciris mentre l'Escolà va feinejant.

Rector

Ja pots començar a tocar primeres, escolà. Ja és hora que es llevin aquests mandrosos de feligresos. (*L'Escolà hi va. Al cap d'un moment se sent el tocar de la campana.*) Avui he preparat un magnífic sermó sobre aquestes colles de bandolers que encara queden a les rodalies. Els darrers pagaments del Bisbe per fer obres a la rectoria poc que m'han arribat. ¡Vejam si enllestim els bandolers d'una vegada per totes! (*Torna l'escolà i es posa al seu costat.*) Sí, escolà. N'estic tip i recuit de lladres i bandits. (*L'escolà, tot de sobte, obre uns ulls com taronges tot mirant cap al públic, però no pot articular paraula. Intenta avisar el rector d'alguna cosa però aquest està molt capficat enfilant-se en la seva explicació.*) Exhortaré els meus feligresos a una lluita sense quarter. Els convenceré que els bandolers són la causa de tots els seus mals, de les males collites, de les sequeres i les inundacions, de massa tramuntana i de massa poca tramuntana. Sobretot aquesta maleïda Comtessa, (*Mirant l'altar.*) ¡Perdoneu, Senyor, pel vocabulari!, aquesta pell del dimoni de dona és la pitjor de totes. (*Gesticulant amb el ciri.*) ¡Cal matar-la, és una Guerra Santa! (*Tot de cop, mirant al centre de la sala, figuradament.*) ¡Vós, Comtessa! ¿Però com? ¿Com heu gosat? (*S'abraça a l'escolà.*) Senyor, ¡protegiu-nos! Protegeix-me, escolà. (*El coloca davant seu.*)

Comtessa

(*Veü en off.*) Pecadora sóc, que vinc a demanar perdó per tots els meus pecats.

Rector

(*Visiblement alleujat.*) Però no us podeu quedar aquí. D'aquí uns moments vindran tots els feligresos i si us veuen... no sé... Potser hi hagi violència, i jo... sóc contrari a tota violència. (*Reprenent l'alè.*) ¿I com gouseu entrar a cavall a la casa del Senyor?

Escolà

Ara descavalca, mossèn.

Rector

Sí, però un temple no és lloc per a un cavall.

Escolà

Mireu, mossèn. Se'n va tot sol, el cavall. (*Se senten les ferradures damunt les lloses, allunyant-se.*)

Rector

¿Què fa, ara?

Escolà

S'ha agenollat. I... ¡plora!

Rector

¿¡Plora!? Ja deu ser una estratagema. Vés a tornar a tocar les campanes. Però ara toca a sometent. Fes-les tocar fins que et sagnin els dits de tant estirar les cordes.

Escolà

¿I què farà ella quan ho senti?

Rector

(*Adonant-se'n.*) ¡Verge santa! Tens raó. Oh, no, no. No te'n vagis. No em deixis sol. (*Intentant justificar-se.*) Serà millor que ens quedem tots dos per si hem de defensar l'altar i les coses sagrades. Tu que t'hi veus més, ¿veus si va armada?

Escolà

Em penso que no, mossèn. (*El rector treu pit.*) O, no sé. Sí, em penso que du el seu famós punyal (*El rector es torna a compungir.*)

Aleshores se sent un dringar especial, que va saltant entre les lloses.

Rector

¿Què ha estat això, escolà?

Escolà

Jo, mossèn, diria que una llàgrima.

Rector

¡Una llàgrima! ¿I ha anat saltant fins aquí?

Escolà

Fins ben bé la base de l'altar. ¡Vejam! (*Tots dos baixen els dos escalons i s'ajupen.*)
¡Una perla!

Rector

¡A veure! ¡Dóna-me-la! (*L'agafa.*) ¡Diantre! ¡Quina perla! (*Se sent caure una altra perla que va rodolant.*) ¿Has sentit? ¿Que ha vingut cap a aquí, aquesta també?

Escolà

Aquesta ha quedat una mica més lluny. ¿Vaig a buscar-la?

Rector

¡I tant que sí!

Escolà

¿No serà perillós?

Rector

Vés, vés. Amb dues perles com aquestes puc acabar les obres de la rectoria i omplir el rebost per a l'hivern... (*Se sent una altra perla.*) ...i fins i tot comprar una imatge nova de Sant Sebastià que serà l'enveja de les rodalies. ¿Has vist on ha anat aquesta?

L'escolà, de quatre grapes, busca pel terra i quan troba la perla la recull amb molt de compte. Entretant se'n sent una altra.

Rector

¡Una altra! Escolà, tingues present que porto el compte. Te les reclamaré totes. (*Una altra.*) I ja són cinc. Ploreu, ploreu, Comtessa, que Déu vegi que la vostra contricció és molt sincera. (*Una altra.*) Potser n'hauré de donar alguna al Bisbe, que vegi la meva generositat. Escolà, ¿les vas trobant totes? (*Una altra.*) Oh, Déu meu. ¡I que grosses que són!

Entra la majordona, per una porta lateral, ataviada de beata.

Majordona

Mossèn, esteu oblidant de fer el segon toc de campana.

Rector

¿Eh, sí, sí? Espereu, majordona, que... ¿Eh? ¿Se'n va? (*Se senten les passes que s'allunyen.*)

Majordona

(*Adonant-se'n.*) ¡Déu meu, senyor! ¡La Comtessa!

Rector

Munta a cavall i se'n va. (*A la majordona.*) ¿Però no ho veieu que heu interromput la contricció d'una bona dona? (*A l'escolà.*) ¿Les has trobat totes?

Escolà

Sis n'he trobat, mossèn.

Rector

Busca bé, galifardeu. Que n'he sentit set.

Majordona

¿Set què?

Rector

No n'heu de fer res. *(Fa senyal a l'escolà que no en digui res.)* ¡Aneu, aneu vós a fer el toc de campana, que jo he d'ajudar l'escolà a fer una feina molt important!

Majordona

Però mossèn, jo no tinc prou força per a la campana.

Rector

Si teniu prou força per ser tan puntual potser que ajudeu els altres a ser-ho. ¡Aneu-hi ara mateix! Mentre reseu un pare nostre, Sant Miquel us donarà forces. ¡Au! *(La majordona torna a anar-se'n per la porta lateral, i el rector baixa les escales, cap a l'escolà.)* ¿Ja les tens totes?

Escolà

No, sis només, mossèn. ¿Voleu dir que han estat set?

Rector

¡I tant que sí! Dóna-me-les. ¡A veure! Tu, segueix buscant.

Mentre el Rector se'n va i l'Escolà segueix buscant, apareix el Romancer que canta, solemne.

36. ROMANÇ DE LES CAMPANES DE GARRIGUELLA

Romancer

Les campanes ja no ploren,
canten ara una cançó.
Il·luminen les fogueres
dins dels murs de Quermançó.
I la nit tota estelada
té perfums de mar i pins,
mentre plora, penedida,

la Comtessa de Molins.
Mentre plora, penedida,
la Comtessa de Molins.

37. BAGASSES A QUERMANÇÓ

Mentre s'apaga la llum del ciclorama i el Romancer acaba els seus versos, s'il·lumina l'altre racó, on se senten veus disbauxades. El seu riure fa de contrapunt dels versos que el Romancer repeteix. Hi apareixen bandolers acompanyats de dones, rient tots fort i fent xivarri.

Llanut

Ha, ha, ha. El botí d'aquesta nit ha estat especialment bo.

Dona 1

El vostre botí depèn del nostre.

Llanut

Porteu-vos bé que sereu ben recompensades. ¡Us ho diu en Llanut!

Dona 2

Parles com si fossis el capità.

Bandoler 1

Calleu, que despertarem Ma Senyora l'Estreta.

Perot

(Apareixent darrera un mur.) Hauríem de parlar d'ella amb més respecte.

Bandoler 1

Ja tenim aquí en Perot, el gos fidel.

Llanut

Sembla el Gegant però quatre cops més encongít.

Perot

Dieu el que vulgueu però la Comtessa va donar ordres de no portar ningú aquí dins.

Llanut

El temps que la Comtessa donava ordres és a punt d'acabar-se. Aviat hauràs de servir un altre amo, Perot. Fes-te'n a la idea. Celebra-ho amb una altra mena de comtessa. *(Assenyalant les dones.)* Jo en tinc tres; si vols te'n deixo una.

Bandoler 1

Més et val perquè el que és Ma Senyora l'Estreta no et darà gaires satisfaccions, Perot. Ha, ha, ha...

Dona 3

Que no sigui jo, que no m'agrada la carn revinguda.

Llanut

Tu ja saps on hi ha bona carn, ¿oi?

Dona 1

¿I tu, Perot? (*Ensenyant-li la cuixa.*) ¿Tu saps on hi ha bona carn?

Dona 2

Tu ho deus saber, si la Comtessa també té d'això (*Palpant-se els pits.*)

Bandoler 1

Ma Senyora l'Estreta ara deu anar pel tercer misteri de dolor.

Llanut

Apa, anem, xicotes, que vosaltres i jo també passarem el nostre rosari.

Bandoler 1

No el dolor, precisament.

Perot

¿Llamps i trons! Si la Comtessa ho descobreix, tindrem problemes. (*Intenta aturar-los interposant-s'hi.*) Senyores, haurien de tornar a casa seva.

Dona 3

¿Tornar a casa? ¿No ens hi esperen tant d'hora!

Llanut

Perot. (*Amb ironia, com si parlés a un infant.*) Les senyores no volen pas tornar a casa. Han vingut aquí a passar una bona estona.

Bandoler 1

¿I a fer-nos-la passar a nosaltres!

Llanut

I ara ja n'hi ha prou, Perot. Ja t'he dit que seràs tu qui tindrà problemes si no ens deixes en pau. (*En Llanut l'aparta d'una manotada.*) Més et val quedar-te aquí i vigilar que ningú no ens destorbi.

Els bandolers i les bagasses esclaten a riure i desapareixen. Queda sol en Perot, impotent. A l'altra banda la Comtessa acaba d'escriure una carta.

38. CARTA DE LA COMTESSA

Comtessa

(Llegint la carta que escrivia. Mentre la llegeix el seu llum s'anirà fent cada cop més tènue.) Benvolgut, Gegant. No t'escric des del convent de Garriguella, com suposes i pertocaria. Notaràs en aquesta carta la pols de Quermançó que tant coneixes. Tinc la voluntat que aviat a Quermançó no hi quedi més que pols. Pols de les pedres i dels pecadors que hi hem esmerçat anys de la nostra existència fins a acomplir l'únic destí que la vida ens depara. *(S'aixeca i es passeja mentre llegeix després de fer una pausa.)* Sortosament, Gegant, tu no hi ets. Cert que m'ajudaria molt la teva presència, perquè els temps han tornat rancis i la colla ja no és el que fou. No saps el que enyorat els teus versos i les teves cançons, el teu somriure, la teva mirada. M'ajudava molt sentir-te a prop. Però prefereixo la teva llunyania i el teu desconeixement. T'escric no pas perquè vinguis, perquè quan vindràs tot serà consumat. Vindrà igualment, prou que ho sé, bon Gegant, però no m'hi trobaràs. Només trobaràs pols. El meu destí. El destí de tots els mortals. T'escric per acomiadar-me, per agrair-te tots aquests anys de companyia fidel. Ara, però, ja no importa. Adéu, Gegant. Prega per mi, quan jo pari de pregar per sempre més. *(Seu i signa la carta. Quan el Romancer serà a mig poema ella, amb el llum apagat, s'estirarà al terra, a la vora de l'escenari.)*

39. ROMANÇ DE LA DESTRUCCIÓ DE QUERMANÇÓ

Romancer

Mil vuit-cents vint-i-sis,
una nit estival,
l'Empordà traspalsat
per un tro infernal.
Grans columnes de fum
l'endemà a l'horitzó,
vénen del Montperdut,
s'alcen per Quermançó.
Ha esclatat el castell
farcit de polvorins:
els deixats pel francès,
els portats pels bandits.
¿Qui ho haurà provocat

o n'ha estat accident?
¿Tots els lladres han mort;
queden supervivents?
Mil esguards cobejants
barrejats amb la por.
Ningú sap res segur
mes en parla tothom.
No hi aneu, us diran,
que si hi ha algun tresor
és vetllat d'esperits
carregats de rancor.

40. ESPERITS A QUERMANÇÓ

En obrir-se els llums es pot veure la Comtessa al terra, morta. De fet és ella qui rep tota la llum, intensa, i la resta de l'escena es manté en penombres. Van apareixent tot un seguit dels personatges de l'obra que se la miren obsessivament. Cada un d'ells s'hi acosta, quan parla, i és d'aquesta manera il·luminat per la Comtessa.

Carmeta Pelletaire

¡I volien un hereu perquè els cuidés la terra! Mai no sabem quin destí se'ns amaga darrera el gest més senzill. Si ho sabéssim no gosaríem ni moure un dit. Us diria adéu, Comtessa, però potser és massa d'hora per dir-vos adéu. Sé que us mantindreu viva més temps del que podem imaginar-nos.

Dona de Caramany

No, si no m'estranya gens. Jo ja ho sabia que en faria una d'aquestes. ¿No havia viscut sempre en pecat? Doncs havia de morir cometent el pitjor pecat de tots.

Adelina

Però potser ella...

Dona de Descatllar

Ja tens raó, ja. Sempre havia viscut com volia i fins i tot ha mort com ha volgut. ¿Oi que és terrible?

Adelina

També hem de pensar que...

Dona de Caramany

¡És ben veritat! Molt impropri per a una dona.

Tià

¡Maleïda siguis, mil vegades! A l'infern ens hem de trobar i ja cuitaré que no em posis en ridícul davant del mateix Satanàs. Ell, el diable, et doblegarà. Ell serà la meva venjança. Mai més no he aixecat el cap d'ençà que tota la meva colla et va preferir com a capitana. ¡Quina humiliació! ¡Maleïda siguis!

Perot

Ma senyora. Des del dia que vaig decidir de seguir-vos mai no he deixat de ser al vostre costat. ¡Llamps i trons! No sé si la meva lleialtat us ha servit d'alguna cosa, ni tan sols si us heu adonat que jo era amb vós. Tanmateix, Comtessa, vós heu estat la meva guia, i només lamento que no m'instruíssiu, fil per randa, en tot allò que calia fer ara que no hi sou.

Governador

¡Un momento! ¡Quedan requisados todos los tesoros que se encuentren en el Castillo de Quermançó! Este diablo de mujer debía muchos miles de reales a su majestad Fernando Séptimo. Así es que todo lo que sea hallado en el lugar de los acontecimientos... ¿Y no podría hacer constar que todo ha sido obra de mis soldados? ¡Menudo triunfo después de tantos fracasos! A ver; tengo que estudiar esta posibilidad detenidamente. Que no me moleste nadie durante unas horas. Que se encargue mi ordenanza de... ¡Ventura! ¡Ventura! (*Mira a banda i banda com buscant-lo, impacient.*)

Tinent

¡Gràcies, Comtessa! ¿Us recordeu de mi? Sóc aquell tinent que vau alliberar, aquell que tenia les febres. Segurament no sabeu que vaig morir d'aquelles febres. Però no hi fa res. La noblesa del vostre gest em va acompanyar fins al darrer del meu respir. ¡Gràcies, Comtessa!

Nofre

¡Vós! Ja no sembleu tan altiva ni tan ferotge. Aposto el que vulgueu que ara no em poseu el ganivet al coll i em dieu no sé què de semental curt de gambals. ¡Mira per on! Hem anat a parar tots dos allà mateix, al fons del barranc. Sembla que els vostres tresors us serviran pel mateix que m'han servit a mi. ¡Tan bona parella que hauríem fet, Comtessa! I pel vostre orgull ho vau engegar tot a rodar. En fi, ara em sembla que ja et puc tutejar: ¡tu t'ho vas perdre!

Arxiprest

¡Quin maldecap ens hem tret de sobre! Ara, amb la vostra mort, el Bisbe tornarà a dormir tranquil i tindrem tema de sobres per a sermons i homilies. Tot i que, tan generosa que us havíeu tornat amb l'Església, llàstima que enllestíssiu tan aviat amb

el vostre inexorable destí. (*Fa el gest de la creu, però indecís.*) No sé si s'escau del tot. ¡Potser es pensaran que us estic beneint!

Mestressa

¡Déu vos guard, Comtessa! Quin greu em sap que hàgiu acabat així. Us mereixíeu un final millor. Ha d'haver-hi altres maneres de deixar de patir. Jo us recordaré sempre, Comtessa, com la dona que va tenir el meu destí a les seves mans i, enlloc de ferir-me em va fer el millor regal que mai no he rebut de ningú. La vida és molt injusta, Comtessa. Potser és per això que ens toca viure-la.

Dona 1

¿Injusta la vida? ¡Més injusta ha estat la nostra mort! ¿Quina culpa hi teníem nosaltres, eh?

Dona 2

Havíem vingut a treballar, a guanyar-nos uns calerons, que prou que ens costen d'aconseguir. ¡I mira...!

Dona 3

I ma Senyora la Comtessa decideix de destruir el castell amb totes nosaltres a dintre. ¿Que no podia trobar un millor moment, la Comtessa? (*Acarant-se amb el cadàver.*) Si us volíeu suïcidar i emportar-vos els vostres bandolers amb vós, podíeu haver-ho fet quan nosaltres haguéssim cobrat i tocat el dos. ¡Vés quin goig ens n'hem de veure!

Bandoler 1

Ara que som tanta gent... (*Ensenya les cartes.*) ¿No hi ha ningú que no vulgui fer una partida?

Decidit però sense violència el Gegant aparta tothom de la Comtessa. Mentre el Romancer recita el poema, el Gegant l'agafarà amb delicadesa i se l'endurà d'escena.)

41. ROMANÇ DE LA MORAL I EL COMIAT

Romancer

Les campanes que retronquin
amb un plany ple de tristor,
que n'és morta entre les runes
la comtessa a Quermançó.
Qui no plora aquesta dama
deu tenir instints roïns,

puix que ha mort en noble fama
la Comtessa de Molins.

A cavall, com maleïda,
de llevant fins a ponent,
així us va passar la vida,
així us va arribar el moment.
Quan tan clar destí se'ns mostra,
hem de creure en els destins,
que a cavall segueix el vostre,
oh Comtessa de Molins.

Per les closes inundades,
per l'Albera i les Salines,
per garrotxes serralades
i sorrals d'arenes fines,
per la plana inacabable,
pels asprius i terraprimms...
sou l'empremta inesborrable,
oh Comtessa de Molins.

Tots

(Cantant.) Les campanes que retrunyin
amb un plany ple de tristor,
que n'és morta entre les runes
la comtessa a Quermançó.
Qui no plora aquesta dama
deu tenir instints roïns,
puix que ha mort en noble fama
la Comtessa de Molins.

Tal com estan saluden el públic, tant si aplaudeix com si no. Mentre ho fan apareixen la Comtessa i el Gegant i s'hi afegeixen. Cal recordar que no només els actors són importants a l'espectacle.